

Unge alkoholvaner i Danmark 2015

- en kortlægning

Unge alkoholvaner i Danmark 2015 – en kortlægning

Denne rapport er udarbejdet af 'Fuld af liv'-kampagnens evalueringsenhed ved:

Christina Schiøth

- Analysemedarbejder, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)
- Ansvarlig kontaktperson for denne kortlægning – kan kontaktes på chrjen@cancer og tlf.: 35 25 77 28

Christine Lind Behrens

- Analyse- og evalueringskonsulent, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Louise Hansen

- Studentermedhjælper, stud.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Uddrag, herunder figurer og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:

Schiøth C, Behrens CL & Hansen L

Unge alkoholvaner i Danmark 2015 – en kortlægning

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2016

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Tlf: 35 25 75 00

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form og er tilgængelig via

www.fuldafliv.dk

Forside: Colourbox

ISBN: 978-87-7064-325-2

Copyright©

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)

Oktober 2016

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Alkohols sundhedsskadelige konsekvenser er veldokumenterede. Alkohol er forbundet med mere end 60 forskellige sygdomme samt ulykker og omkring 4.000 årlige dødsfald i Danmark. Siden 1988 har alkohol desuden været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker.

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen, og unge er af flere årsager særligt sårbare over for alkohol. Alkoholforbruget blandt danske unge er i løbet af de seneste år faldet og unge er ældre, når de begynder at drikke. Til trods for den positive udvikling i danske unges alkoholforbrug, har unge i Danmark fortsat en sikker europarekord i druk. Den udbredte drukkultur blandt danske unge er årsagen til, at Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden i 2014 igangsatte alkoholkampagnen 'Fuld af liv'. 'Fuld af liv'-kampagnen er en bredspektret oplysningskampagne, der har til formål at nedsætte alkoholforbruget blandt danske unge og herigennem være med til at skabe en sundere alkoholkultur i Danmark.

I denne rapport kortlægges alkoholvaner blandt Danmarks unge i alderen 15-25 år i 2015. Rapporten belyser danske unges viden, holdninger og adfærd, når det kommer til alkohol, og rapportens fund bidrager til planlægningen af fremtidige kampagneindsatser, så 'Fuld af liv'-kampagnen kan levere en kvalificeret indsats for at få danske unge til at drikke mindre og opleve mere.

Peter Dalum, projektchef i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv', september 2016.

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	4
Konklusioner og anbefalinger.....	6
1. Indledning.....	8
2. Unges alkohol- og fuldskabsdebut	12
3. Unges alkoholforbrug.....	17
4. Unges kendskab og holdninger til alkoholforbrug blandt danske unge.....	23
5. Grunde til at drikke/ <i>ikke</i> at drikke alkohol.....	26
6. Alkohol som en social aktivitet.....	28
7. Forældres holdninger og indflydelse på unges alkoholvaner	33
8. Køb af alkohol.....	39
9. Holdninger til alkohol og fuldskab.....	43
10. Alkohol i det offentlige rum	49
11. Unges kendskab til risici ved alkoholforbrug.....	53
12. Metode.....	58
Litteratur	62

Sammenfatning

I denne rapport kortlægges unges alkoholvaner i Danmark 2015. Rapporten er baseret på data fra en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 1.023 unge i alderen 15-25 år. Undersøgelsen er gennemført af analyseinstituttet Epinion, og den er nationalt repræsentativ i forhold til køn, alder og region. Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Alkoholkampagne 'Fuld af Liv'.

Alkoholdebut og forbrug

93 % af danske unge mellem 15 og 25 år har prøvet at drikke alkohol, og 87 % af unge har prøvet at være fulde. Over en sjettedel af unge mænd og godt en fjerdedel af unge kvinder mellem 15 og 25 år drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkohol¹. Desuden angiver 64 % af 15-25-årige at have drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed mindst én gang inden for den seneste måned.

Alkoholkultur blandt unge

Den mest angivne årsag til, at unge drikker alkohol er, at det er socialt at mødes om alkohol. Alligevel har omkring tre fjerdedele (73 %) af unge gjort noget, de har fortrudt i beruset tilstand. Samtidig har godt halvdelen af 15-25-årige, der drikker alkohol, været ude for at blive presset af deres venner/veninder til at drikke alkohol. Det gælder særligt unge mænd, der også, i højere grad end unge kvinder, selv har presset andre til at drikke alkohol.

I øvrigt vurderer 64 % af unge, at de drikker *mindre* alkohol end deres jævnaldrende.

Forældres indblanding i de unges alkoholforbrug

En tredjedel af unge mellem 15 og 25 år angiver, at de, ifølge deres forældre, gerne må/måtte drikke alkohol inden de fylder/fyldte 16 år. Færre mænd end kvinder må/måtte drikke alkohol inden 16-års alderen.

Blandt hjemmeboende 15-25-årige angiver 56 %, at de gerne må drikke for deres forældre. Dog er der forskel på, i hvor høj grad forældrene er indblandet i den unges alkoholvaner – i de fleste tilfælde bestemmer den unge *selv* over sit alkoholforbrug. I nogle tilfælde bestemmer den unge *i fællesskab med forældrene*, hvor meget der må drikkes, og få gange bestemmer *forældrene alene*, hvor meget den unge må drikke. Kvinder bestemmer i højere grad end mænd selv, hvor meget og hvornår der drikkes alkohol.

Størstedelen af hjemmeboende 15-25-årige angiver, at deres forældres holdning til, hvor meget alkohol den unge drikker, er uden betydning for den unges alkoholvaner. På trods af dette er de fleste hjemmeboende unge, som har en alkoholaftale med deres forældre (n=83), ganske tilfredse

---

¹ Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholforbrug er 7 genstande pr. uge for kvinder og 14 genstande pr. uge for mænd.

med forældrenes indblanding. Hjemmeboende 15-25-årige, der *ikke* indgår alkoholaftaler med deres forældre, bryder sig modsat langt mindre om, hvis deres forældre blander sig deres drikkevaner.

Køb af alkohol

Langt de fleste 15-25-årige kender til aldersgrænserne for køb af alkohol i Danmark. De fleste unge har et alkoholforbrug, før de fylder 18 år, ligesom størstedelen (55 %) også er imod en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol. Blandt 15-17-årige, der vil blive personligt påvirket af en eventuel aldersgrænse på 18 år, mener omkring hver femte (22 %), at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol.

Unge holdninger til dét at drikke alkohol

På trods af at godt ni ud af ti 15-25-årige har prøvet at været fulde, tilkendegiver to tredjedele, at det er utjekket at drikke sig meget fuld. Desuden mener størstedelen af unge, at man hverken har brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest eller for at være en del af fællesskabet (godt 60 %). Ydermere mener 61 % af 15-25-årige, at danske unges alkoholforbrug er for højt. Særligt kvinder er af denne overbevisning.

Alkohol i det offentlige rum

Halvdelen af 15-25-årige vurderer, at det generelt er nemt at få alternativer til alkohol² til begivenheder, der forgår uden for private hjem. Unge, der modsat *ikke* finder det nemt at få alkoholfri alternativer (28 %), angiver, at de ville benytte sig af alkoholfri alternativer, hvis der fandtes flere af dem. Særligt kvinder har interesse i at benytte sig af alternativer til alkohol.

Alkoholforbrug og sundhedsrisici

På trods af at ni ud af ti unge er bekendte med, at alkohol udgør en sundhedsrisiko, vurderer mindre end halvdelen, at de personligt er udsat for en risiko ved at drikke alkohol.

---

² Forskellige typer af alkoholfri drikke.

Konklusioner og anbefalinger

Konklusion: Hovedparten af danske unge har et moderat alkoholforbrug.

Alkohol er en væsentlig bestanddel i mange danske unges liv, og en stor andel stifter bekendtskab med alkoholkulturen i den tidlige ungdom. Selvom *binge-drinking*³ i særlig grad er udbredt blandt unge i Danmark, har hovedparten af danske unge et generelt alkoholforbrug, der ligger under Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholindtag.

Anbefaling:

Det er vigtigt at få kommunikeret, at det at have et gennemsnitligt lavt alkoholforbrug hører til normalen blandt den danske ungdom, for ikke at bidrage til den eksisterende misforståelse om, at jævnaldrende overvejende drikker mere end den unge selv. Samtidig er det fortsat vigtigt at have fokus på at nedsætte det fuldskabsorienterede forbrug, som er særligt kendetegnende for danske unges alkoholkultur.

Konklusion: Det er muligt at være en del af fællesskabet, selvom man ikke drikker alkohol.

Størstedelen af 15-25-årige forbinder alkohol med noget socialt og hyggeligt. Alligevel mener mere end halvdelen af unge, at man sagtens kan have det sjovt og være en del af fællesskabet, selvom man undgår at drikke sig fuld. I forlængelse heraf finder to tredjedele af unge det ligefrem utjekket at drikke sig meget fuld.

Anbefaling:

Der bør fokuseres på at skabe et fællesskab omkring andet end alkohol, når unge fester. Dette ved at fremme anerkendelsen af, at man godt kan finde sig godt tilpas og more sig, selvom man enten drikker mindre eller benytter sig af alternativer til alkohol – som med fordel kan gøres mere tilgængelige i det offentlige rum. I forlængelse heraf bør der fokuseres på at give unge nogle konkrete redskaber for dels at kunne undgå at blive for fulde, dels at kunne sige fra, når/hvis de udsættes for et drikkepres. Herved vil færre i øvrigt opleve at fortryde handlinger, de har gjort i fuldskab.

Konklusion: Mange unge tror, at jævnaldrende drikker mere end de reelt gør.

Trods det store alkoholforbrug blandt unge i Danmark, er det vigtigt at anerkende, at også en stor del af den danske ungdom har et moderat alkoholforbrug. 85 % af 15-25-årige mænd og tre fjerdedele af jævnaldrende kvinder holder sig under de anbefalede genstandsgrænser for alkohol, og over en tredjedel af unge (35 %) har *ikke* drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed inden for den seneste måned. Ikke desto mindre tror godt to ud af tre unge, at andre danske unge på deres egen alder drikker mere, end de reelt gør. Den forvrængede forestilling om andre unges alkoholvaner kan bidrage til, at mange unge føler sig presset til at drikke mere, end de egentlig har lyst til – blot for

---

³ Dét at drikke fem eller flere genstande ved samme lejlighed.

at følge normen. Denne undersøgelse viser, at godt halvdelen af 15-25-årige med et alkoholforbrug har oplevet at blive presset til at drikke alkohol.

Anbefaling:

Det er vigtigt at øge opmærksomheden på, at unges forestillinger om jævnaldrendes alkoholforbrug, ikke stemmer overens med forbruget i virkeligheden. Dette kan medvirke til at lette et pres fra unge, der egentlig gerne vil have et mere moderat alkoholforbrug, end de har i dag.

1. Indledning

I denne rapport kortlægges unges alkoholvaner i Danmark 2015. Rapporten fokuserer på unge i alderen 15-25 år.

1.1. Formål

Formålet med rapporten er at give offentligheden – herunder politikere og presse – et indblik i unges viden, holdninger og adfærd i forhold til alkohol. Rapportens resultater vil desuden blive anvendt af Kræftens Bekæmpelse og TrykFondens Alkoholkampagne 'Fuld af Liv' til at planlægge den fremtidige kampagneindsats.

Rapporten er udarbejdet af 'Fuld af Liv'-kampagnens evalueringsenhed.

1.2. Baggrund

Alkohol er sundhedsskadeligt og øger risikoen for en lang række fysiske, psykiske og sociale skader. Alkohol er forbundet med alvorlige ulykker, over 60 forskellige sygdomme og ca. 4.000 årlige dødsfald i Danmark (1, 2). Således er alkohol én af de førende risikofaktorer for sygelighed, funktionsnedsættelse og dødelighed på verdensplan (3).

Alkohol og kræft

Siden 1988 har alkohol været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker (4). Alkohol øger risikoen for kræft i mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, brystet, tyk- og endetarmen, og risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, der indtages. I Danmark er mindst 8 % af kræfttilfælde blandt mænd og mindst 3 % af kræfttilfælde blandt kvinder relateret til alkoholindtag (5). Det svarer til, at mindst 1.800 danskere hvert år rammes af kræft som følge af deres alkoholforbrug. Omkring 1.300 af disse er mænd og ca. 500 er kvinder.

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen

Unge er særligt sårbare over for alkohol. Ud over at have en krop, der stadig er under udvikling, mangler unge erfaringer med at drikke og viden om virkningen af alkohol. Desuden kan unge have svært ved at vurdere eller regulere, hvor meget de bør drikke (1). Videnskabelige studier viser, at en tidlig alkoholdebut øger risikoen for alkoholafhængighed og alkoholmisbrug – og dermed alkoholrelaterede sygdomme senere i livet (6-9). Et amerikansk follow-up studie har eksempelvis fundet, at for hvert år alkoholdebuten udskydes, reduceres risikoen for alkoholafhængighed med 9 % (7). Teenagere, der ikke nødvendigvis har en tidlig alkoholdebut, men blot har et stort alkoholforbrug, har desuden en øget risiko for at drikke mere end andre voksne senere i livet. Derudover har de en øget risiko for udvikling af alkoholproblemer, herunder afhængighed (10).

Unge alkoholvaner i Danmark – sammenlignet med resten af Europa

En undersøgelse fra 2015, baseret på data fra 35 europæiske lande, viser, at 32 % af danske 15-16-årige har drukket sig fulde mindst én gang i løbet af den seneste måned. Det er mere end i noget andet europæisk land, hvor den tilsvarende gennemsnitlige andel er 13 % (11).

For at forebygge alkoholrelaterede kræfttilfælde er det således vigtigt at udsætte alkoholdebuten, reducere alkoholindtaget og skabe en sundere alkoholkultur blandt unge i Danmark.

1.3. Alkoholkampagnen 'Fuld af liv'

Kræftens Bekæmpelse og TrykFondens Alkoholcampagne 'Fuld af liv' blev igangsat i 2014 og har tre overordnede målsætninger:

1. **Unge skal starte med at drikke alkohol senere:** Andelen af 15-årige, der har prøvet at drikke alkohol, skal nedsættes med 20 % senest i 2020.
2. **Unge skal drikke mindre:** Det ugentlige alkoholforbrug blandt 16-25 årige skal nedsættes med 20 % senest i 2020.
3. **Færre unge skal drikke sig fulde:** Andelen af 16-25 årige, der hver måned drikker fem genstande eller mere ved samme lejlighed (*binge drinking*), skal nedsættes med 20 % i 2020.

1.3. Datagrundlag

Undersøgelsen bygger på data fra 1.023 danske unge i alderen 15-25 år. Data er indsamlet af analyseinstituttet Epinion ved hjælp af et internetbaseret spørgeskema i perioden 28. september til 16. november 2015, og undersøgelsen er nationalt repræsentativ i forhold til køn, alder og region.

Der, hvor der er signifikante forskelle⁴ i forhold til køn, alder (opdelt i 15-20-årige og 21-25-årige) og region, præsenteres det i rapporten. Forskelle vurderes ud fra χ^2 -tests med et signifikansniveau på 5 %.

Procenttallene i de forskellige tabeller er afrundede og vil derfor i nogle tilfælde summere op til lige over eller lige under 100 %.

For mere information om rapportens datagrundlag og metode, se kapitel 12: Metode.

1.4. Forsøg med inddragelse af målgruppen

I sommeren 2016 lavede 'Fuld af liv'-kampagnen et forsøg med inddragelse af målgruppen i tolkningen af analyseresultater angående unges alkoholvaner. Formålet var at få en bedre forståelse af resultaterne, for derigennem at kvalificere kampagnens fremadrettede kampagnestrategi. Der blev gennemført to fokusgruppeinterviews med hhv. syv unge i alderen 18-21 år og seks unge i alderen 22-25 år. For at deltage i fokusgrupperne skulle de unge have et alkoholforbrug, og de måtte

---

⁴ Signifikante forskelle er forskelle, der med statistisk sikkerhed vurderes til at være *ægte forskelle* og ikke tilfældige forskelle.

ikke kende hinanden. Derudover var grupperne fordelt således, at både mænd og kvinder var repræsenteret – med forskellig uddannelsesmæssig baggrund, og de skulle repræsentere unge både fra større og mindre byer.

Resultater fra fokusgrupperne vil kort blive opsummeret i kapitler, hvor det er relevant.

1.5. Definitioner

Genstande

En genstand svarer til en af følgende drikke: 1 almindelig øl, 1 glas vin, 1 alkoholcider, 1 alkoholsodavand, 1 drink/cocktail, 1 stort shot (f.eks. vodka) eller 2 store shots Ga-jol/Fisk. Desuden svarer 1 flaske vin til 6 genstande og 1 flaske spiritus til 20 genstande.

Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholforbrug

Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholforbrug er på 7 genstande om ugen for kvinder og 14 genstande om ugen for mænd. Holder man sig under disse grænser, har man en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol (12).

Sundhedsstyrelsens højriskogrænser for alkoholforbrug

Sundhedsstyrelsens højriskogrænser for alkoholforbrug er på 14 genstande om ugen for kvinder og 21 genstande om ugen for mænd. Har man et forbrug over disse grænser, har man en høj risiko for at blive syg på grund af alkohol (12).

Binge drinking

Binge drinking defineres som dét at drikke 5 eller flere genstande ved samme lejlighed.

Alkoholdebut

Alkoholdebut er defineret ved den alder, som man har første gang, man drikker en hel genstand.

Alkoholforbrug

Alkoholforbrug dækker over den mængde alkohol, man indtager over en given periode – f.eks. en aften, en uge eller en måned – målt i antal genstande.

Alkoholvaner

Alkoholforbrug er en del af ens alkoholvaner, men alkoholvaner dækker også over, *hvor ofte* man drikker alkohol, med *hvilket formål* man drikker alkohol, hvilken *slags alkohol* man drikker mm.

Fuldskabsdebut

Det er individuelt, hvor meget alkohol der skal til, for at man bliver fuld. Med fuldskabsdebut menes derfor den første situation, hvor man har drukket så meget alkohol, at man har følt sig fuld (13)⁵.

⁵ Definition af fuldskab fra "Projekt Unge og Alkohol" (PUNA).

Unge, der har prøvet at drikke alkohol og unge, der drikker alkohol

"Unge, der har prøvet at drikke alkohol" defineres som unge, der har prøvet at drikke en hel genstand, mens "unge, der drikker alkohol" defineres som unge, der har prøvet at drikke en hel genstand og som på spørgsmålet om, hvor tit de drikker alkohol, ikke svarer "aldrig".

Respondenterne er i besvarelsen af spørgeskemaet blevet præsenteret for definitionerne af hhv. en genstand, Sundhedsstyrelsens høj- og lavrisikogrænser for alkoholforbrug samt alkohol- og fuldsksdebut.

1.6. Rapportens opbygning

Hvert kapitel indledes med en kort opsummering af, hvad tidligere danske undersøgelser har vist i forhold til unges alkoholvaner. Dette kan hjælpe til at give læseren et overblik over, dels hvorvidt resultater fra den foreliggende rapport stemmer overens med tidligere fund og dels hvilke forhold ved unges alkoholvaner, man endnu ikke ved så meget om. Det vil kun blive kommenteret, hvis resultaterne i denne rapport adskiller sig væsentligt fra tidligere undersøgelser resultater.

Som noget nyt vil udvalgte kapitler yderligere blive indledt med en kort opsummering af resultater fra fokusgruppeinterviews med den inddragede målgruppe (jf. afsnit 1.4).

Efterfulgt af indledningen følger et kortfattet tekststykke, som med ord beskriver, hvad figurerne i kapitlet viser, og til sidst er figurerne, der belyser unges alkoholvaner, opstillet.

2. Unge alkohol- og fuldskabsdebut

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Skolebørnsundersøgelsen 2014 viser, at hovedparten af 9. klasses-elever har haft deres alkoholdebut (79 % af piger og 83 % af drenge). Oftest ligger debuten i 14-15-års alderen. Med hensyn til fuldskab, er der et mindretal af 9. klasses-elever, som *ikke* har prøvet at være fulde (43 % af piger og 37 % af drenge), mens en stor andel har haft deres fuldskabsdebut som 14- (17 % af både piger og drenge) eller 15-årige (30 % af piger og 29 % af drenge). Alderen, hvor unge har deres alkohol- og fuldskabsdebut, er gennem de sidste mange år steget (14).

Andelen af unge, der har prøvet at drikke en hel genstand

Figur 2.1.

- 93 % af 15-25-årige har prøvet at drikke en hel genstand, herunder 91 % af 15-20-årige og 96 % af 21-25-årige.
- 90 % af unge mænd og 96 % af unge kvinder, har prøvet at drikke en hel genstand.

Alder ved alkoholdebut

Figur 2.2.

- 44 % af 15-25-årige, der har prøvet at drikke en hel genstand, var 15-16 år første gang de drak en hel genstand. Også en stor andel var 13-14 år (40 %), første gang de drak.
- Flere mænd end kvinder var 12 år eller yngre, første gang de drak en hel genstand (14 % mod 6 %).
- Der er mindre regionale forskelle i alderen for alkoholdebut. Andelen, der var 12 år eller yngre første gang, de drak en hel genstand, er mindst i Region Syddanmark og Region Nordjylland, men til gengæld er der flere, der starter med at drikke alkohol, når de er 13-14 år i de to regioner.

Hvor mange unge har prøvet at være fulde?

Figur 2.3.

- 87 % af 15-25-årige har prøvet at være fulde.

Figur 2.4.

- Blandt unge, der har prøvet at drikke alkohol, har 93 % prøvet at være fulde, herunder 88 % af 15-20-årige og 98 % af 21-25-årige.

Fuldskabsdebut

Figur 2.5.

- Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde, var størstedelen (56 %) 15-16 år, første gang de var fulde. Omkring en fjerdedel (26 %) var 13-14 år ved deres fuldskabsdebut.

- Ligesom det er tilfældet for alkoholdebut, var flere mænd end kvinder 12 år eller yngre, første gang de var fulde. Samtidig var en større andel af mænd (18 %) end kvinder (14 %) 17 år eller ældre ved deres fuldskabsdebut.
- Unge 21-25-årige var generelt yngre end de 15-20-årige, første gang de var fulde. Det kan tyde på, at unge starter senere med at drikke alkohol i dag end tidligere – dog med forbehold for, at svarene for de 21-25-årige er mere usikre, fordi de skal huske længere tilbage end de 15-20-årige.

Omstændigheder ved fuldskabsdebut

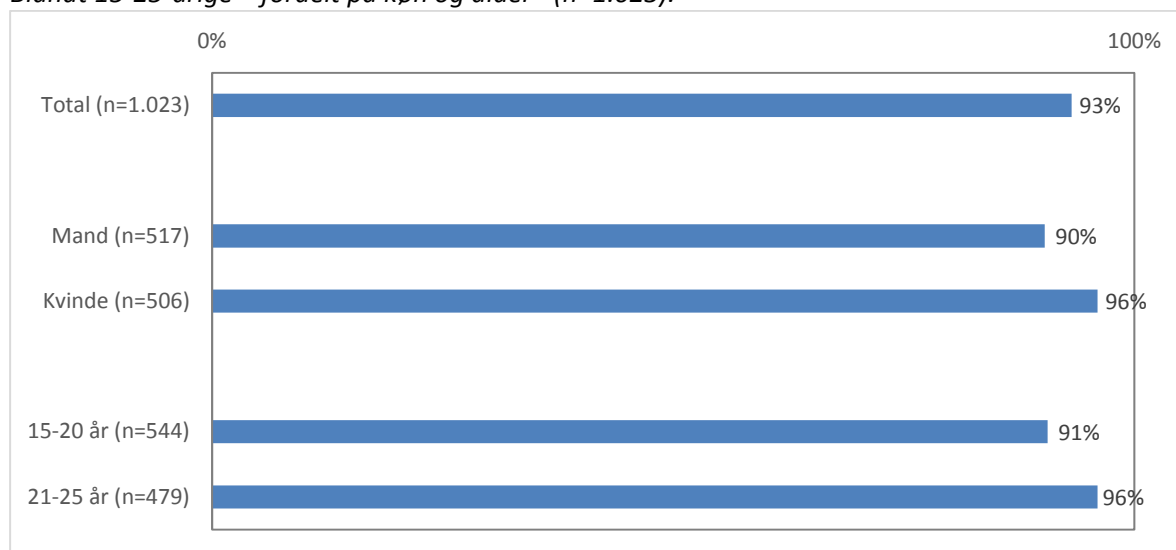
Figur 2.6.

- Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde, angiver halvdelen, at de var til privatfest hos nogle venner, første gang de var fulde. Derudover er ikke nogen aktiviteter, der især er forbundet med at være fuld første gang.

Andelen af unge, der har prøvet at drikke en hel genstand

Figur 2.1. Andelen af unge, der har prøvet at drikke en hel genstand.

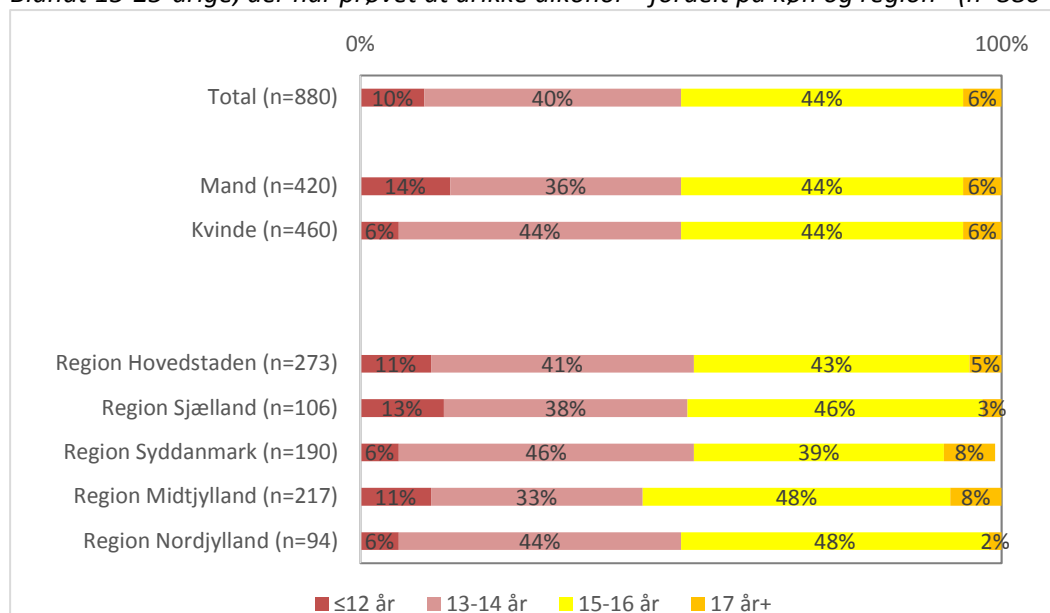
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn og alder* (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på region.

Alder ved alkoholdebut

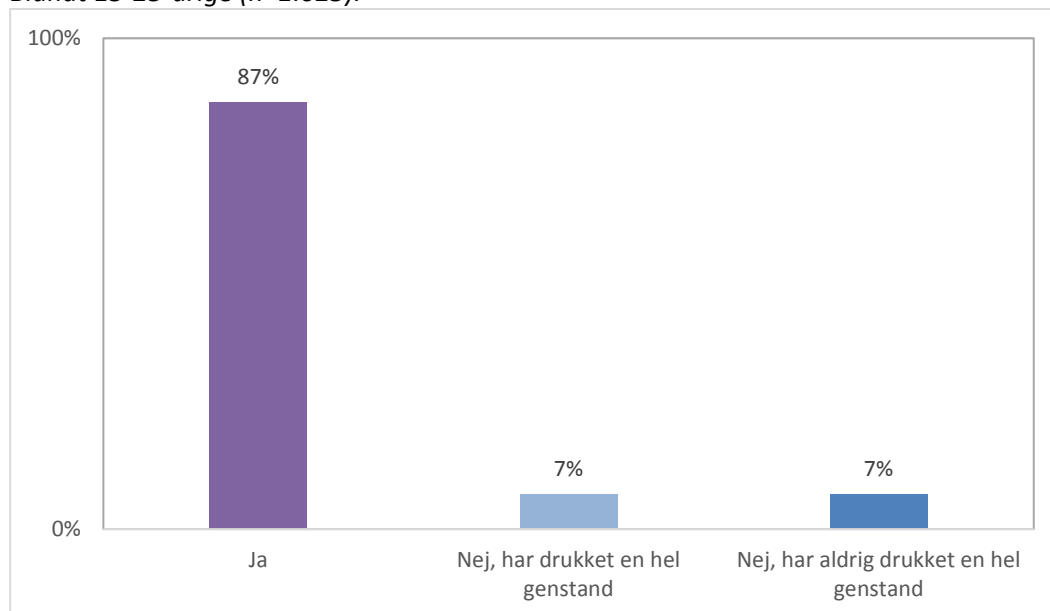
Figur 2.2. Hvor gammel var du, første gang du drak en hel genstand?
Blandt 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol – fordelt på køn og region* (n=880⁶).

*Ingen signifikant forskel på alder.

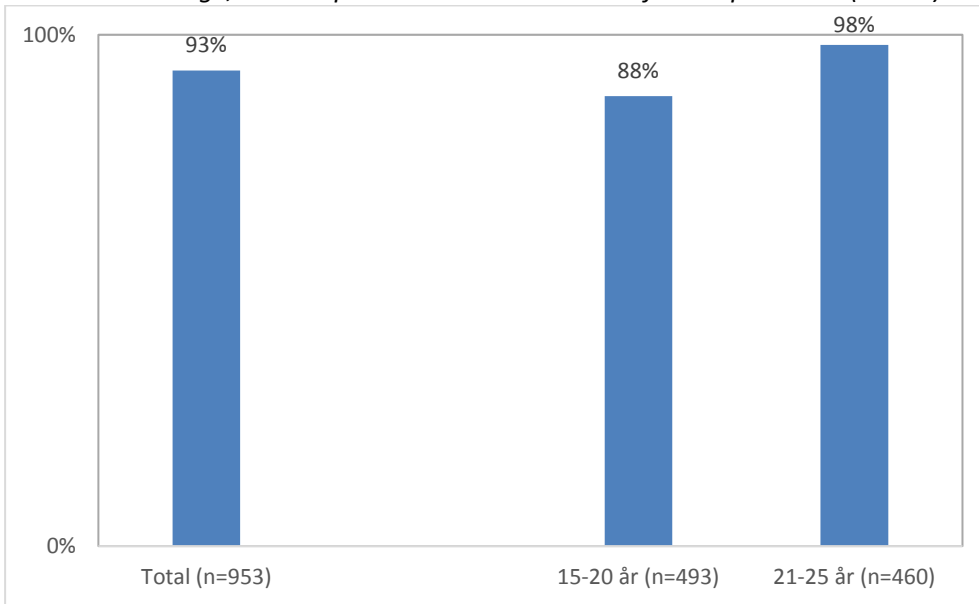
Hvor mange unge har prøvet at være fulde?

Figur 2.3. Har du nogensinde været fuld?
Blandt 15-25-årige (n=1.023).

⁶ Respondenter, der har svaret "husker ikke" til spørgsmålet om, hvor gamle de var, første gang de drak en hel genstand (n=73), er ekskluderet fra analysen.

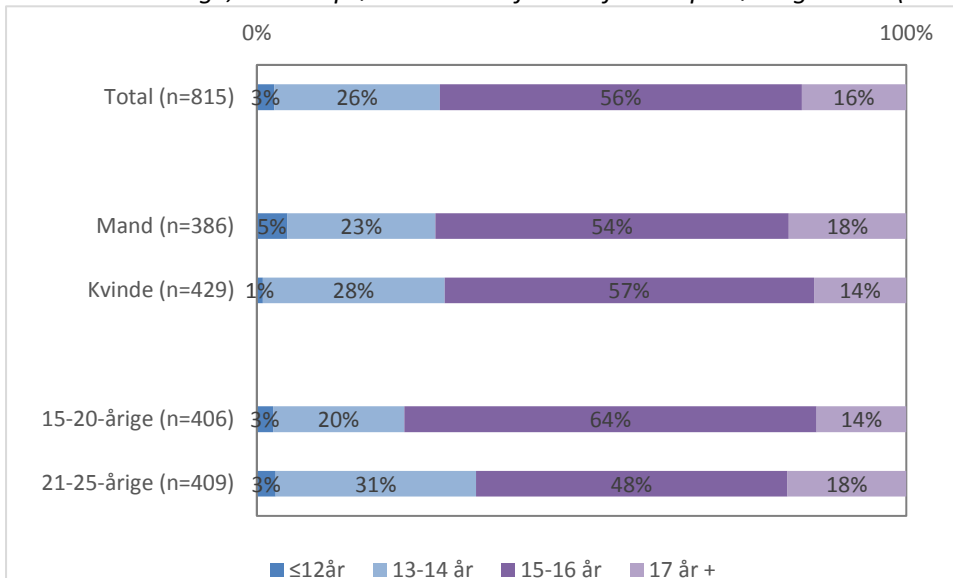
Figur 2.4. Andelen af unge, der har prøvet at være fulde.
Blandt 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol – fordelt på alder* (n=953).

*Ingen signifikant forskel på køn eller region.

Fuldskabsdebut

Figur 2.5. Hvor gammel var du, første gang du var fuld?
Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde – fordelt på køn og alder* (n=815⁷).

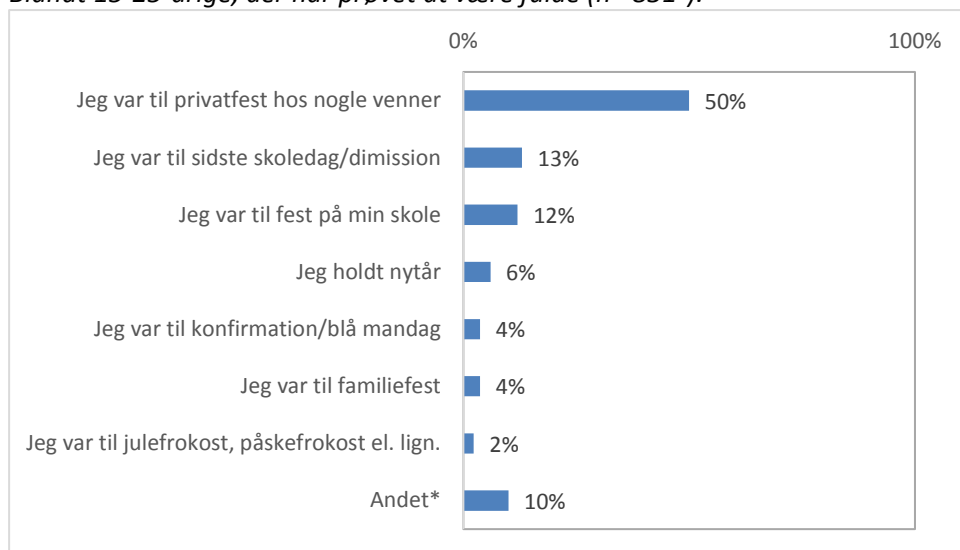
*Ingen signifikant forskel på region.

⁷ Respondenter, der har svaret "husker ikke" til spørgsmålet om, hvor gamle de var, første gang de var fulde (n=70), er ekskluderet fra analysen.

Omstændigheder ved fuldskabsdebut

Figur 2.6. *Hvad lavede du, første du var fuld?*
Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde (n= 831⁸).

*Andre omstændigheder for fuldskabsdebut vedrører typisk byfest/halbal, festival/koncert og firma-/personalefest.

⁸ Respondenter, der har svaret "husker ikke" til spørgsmålet om, hvad de lavede, første gang de var fulde (n=54), er ekskluderet fra analysen.

3. Unge alkoholforbrug

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Skolebørnsundersøgelsen 2014 viser, at 12 % af piger og 21 % af drenge i 15-års alderen drikker alkohol ugentligt (14). Af den Nationale Sundhedsprofil 2013 ses det, at unge i alderen 16-24 år overvejende drikker 1-7 genstande om ugen (35 % af kvinder og 26 % af mænd) og ca. 61 % af mænd og 53 % af kvinder binge-drikker hver måned. Overordnet gør det sig gældende, at mænd drikker mere end kvinder efter 15 års-alderen (15).

Hvor ofte drikker unge alkohol?

Figur 3.1.

- 65 % af 15-25-årige drikker alkohol to gange om måneden eller oftere. Af disse drikker 18 % alkohol to gange om ugen eller oftere.
- 28 % af unge drikker højst alkohol én gang om måneden.

Figur 3.2.

- Blandt 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol, drikker mænd oftere end jævnaldrende kvinder, og unge i alderen 21-25 år drikker oftere end unge i alderen 15-20 år.

Hvor mange genstande drikker unge?

Undersøgelsens 15-25-årige respondenter blev spurgt til, hvor mange genstande de i gennemsnit drikker på hver af dagene i løbet af en typisk uge. Det var muligt at angive, at man ikke drikker på en typisk uge, selvom man har et alkoholforbrug. På baggrund af besvarelsene, blev der lavet en samlet variabel for antal indtagne genstande på en typisk uge.

Figur 3.3.

- 15-25-årige drikker i gennemsnit 5,3 genstande i løbet af en typisk uge.

Figur 3.4.

- I 2014 lå det gennemsnitlige alkoholforbrug på 6,8 genstande blandt 15-25-årige sammenlignet med 5,3 genstande i 2015. Der skal dog målinger fra flere år til, før vi kan udtale os om en decideret udvikling.

Figur 3.5.

- 85 % af 15-25-årige mænd holder sig under eller på *lavrisikogrænsen* på 14 genstande om ugen. 10 % drikker over *lavrisikogrænsen* men under eller på *højrisikogrænsen*, mens 6 % drikker over *højrisikogrænsen* på 21 genstande om ugen.

Figur 3.6.

- 74 % af 15-25-årige kvinder holder sig under eller på *lavrisikogrænsen* på 7 genstande om ugen. 18 % drikker over *lavrisikogrænsen* men under eller på *højrisikogrænsen*, mens 9 % drikker over *højrisikogrænsen* på 14 genstande om ugen.

- Kvinder i den yngre aldersgruppe (15-20-årige) drikker i højere grad end ældre kvinder (21-25-årige) mere, end hvad der svarer til *lavrisikogrænsen* for alkoholforbrug (hvh. 31 % og 21 %).

Hvor mange unge drikker fem genstande eller flere ved samme lejlighed?

Figur 3.7.

- 64 % af de 15-25-årige har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed den seneste måned, og en femtedel angiver at have gjort det tre eller flere gange den seneste måned.

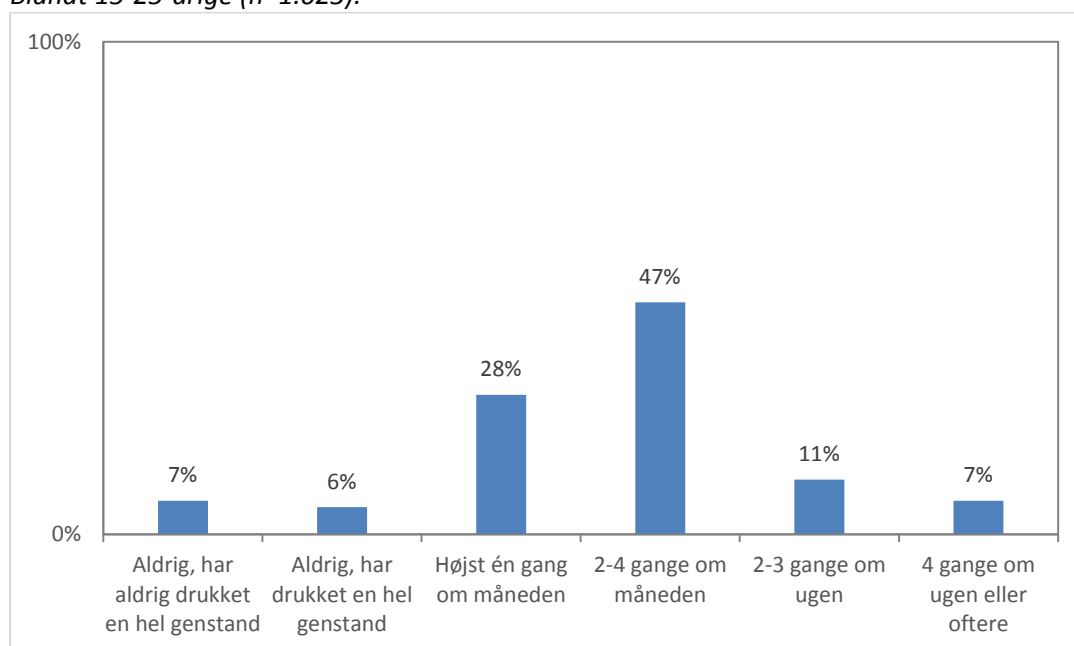
Figur 3.8.

- Færre unge binge-drikker tre eller flere gange om måneden i 2015 (20 %) sammenlignet med 2014 (27 %).

Hvor ofte drikker unge alkohol?

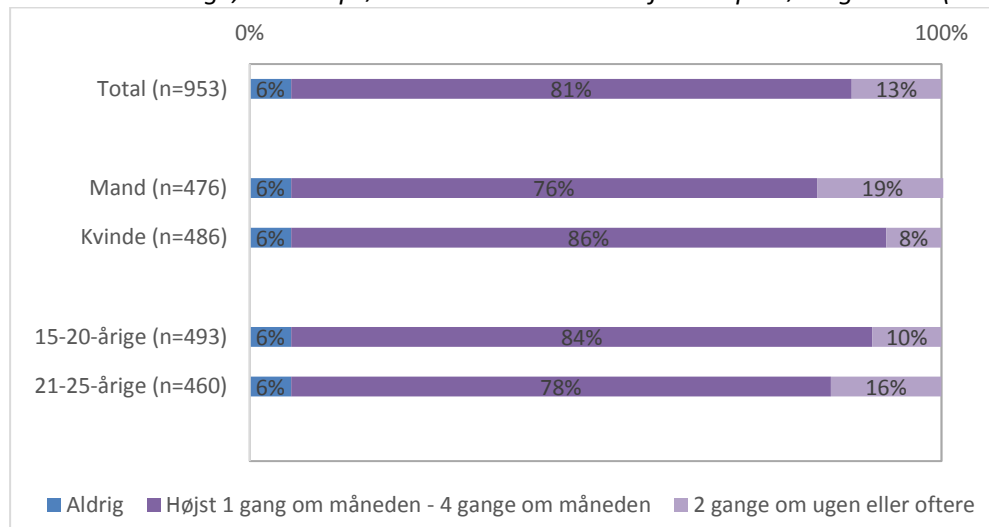
Figur 3.1. Hvor tit drikker du alkohol?

Blandt 15-25-årige (n=1.023).

Figur 3.2. Hvor tit drikker du alkohol?

Blandt 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol – fordelt på køn og alder* (n=953).

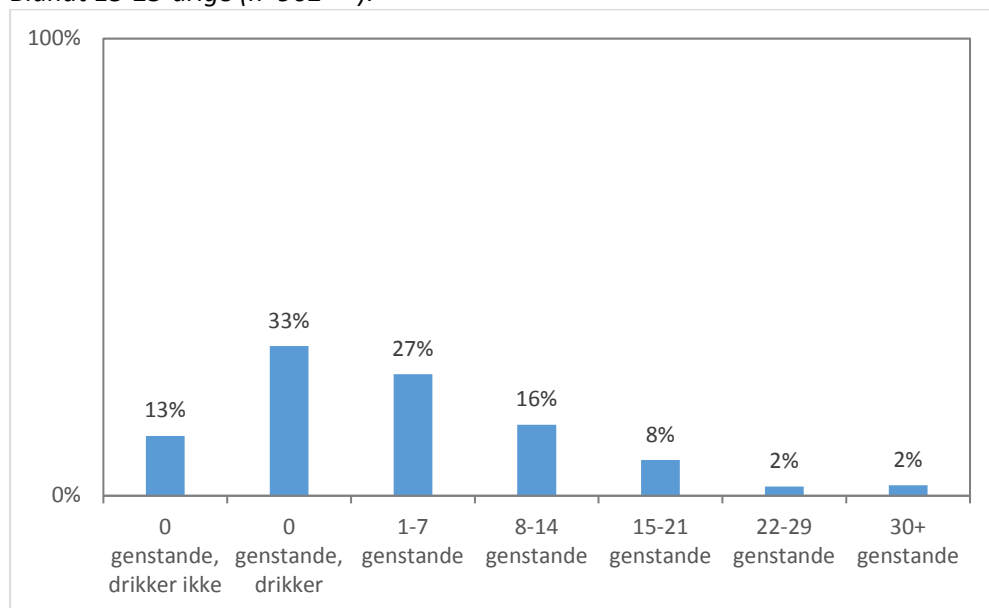

*Ingen signifikant forskel på region.

Hvor mange genstande drikker unge?

Figur 3.3. Ugentligt alkoholforbrug.

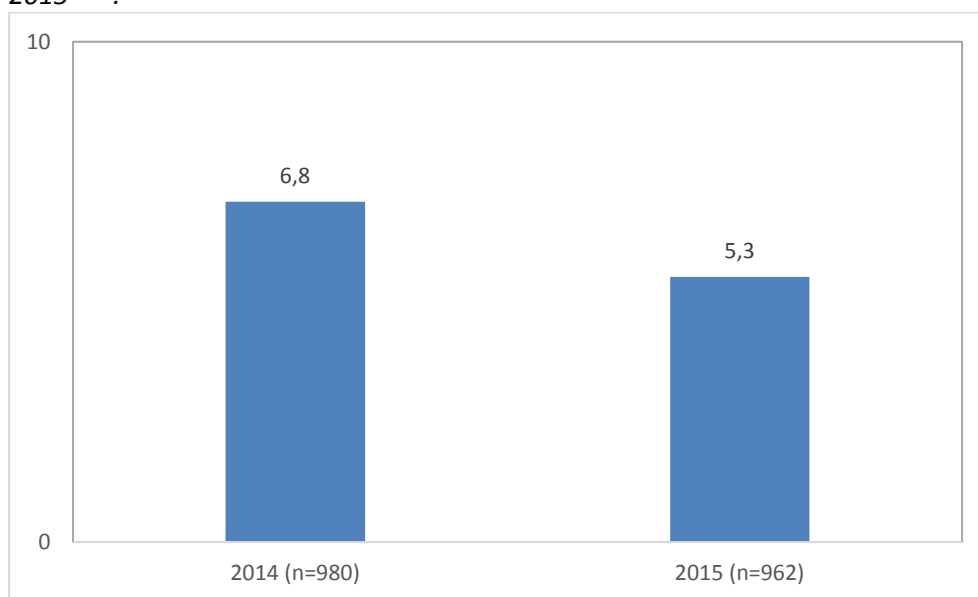
Blandt 15-25-årige (n=962^{9,10}).

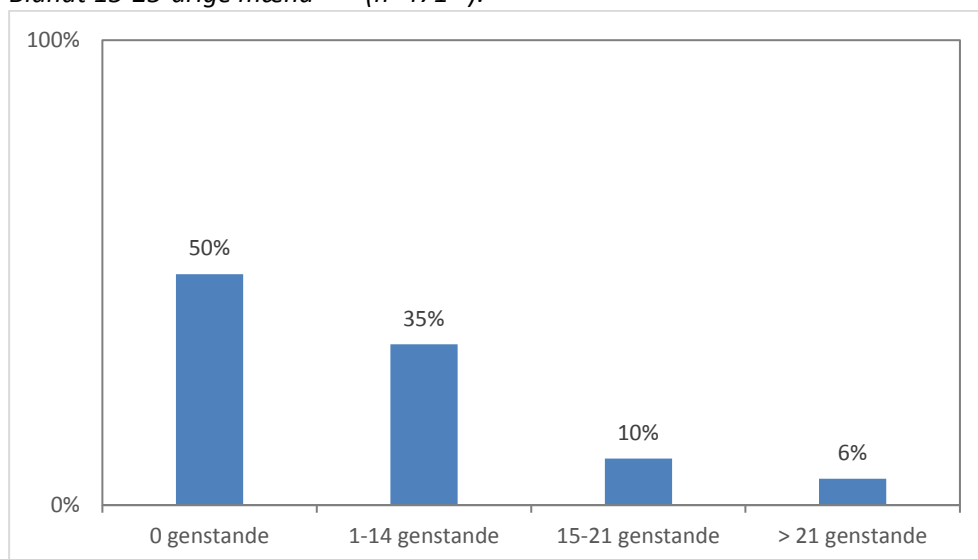
⁹ Respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvor mange genstande de drikker på hver af dagene i løbet af en typisk uge (n=61), er ekskluderet fra analysen.

¹⁰ Svarkategorien "0 genstande, drikker ikke" inkluderer både respondenter, der ikke har prøvet at drikke alkohol samt respondenter, der angiver, at de aldrig drikker alkohol, men som har prøvet det.

Figur 3.4. *Udvikling i gennemsnitlig antal genstande drukket i løbet af en typisk uge fra 2014-2015^{11,12}.*

Figur 3.5. *Ugentligt alkoholforbrug blandt unge mænd. Blandt 15-25-årige mænd^{13,14} (n=471¹⁵).*

¹¹ 2014-tallene stammer fra dataindsamlingen til rapporten "Mere om unges alkoholvaner 2014" fra 'Fuld af liv'-kampagnen (se Fuldafliv.dk). Tallene baserer sig på samtlige respondenter i hhv. 2014 og 2015. De, der aldrig har prøvet at drikke alkohol og de, der angiver, at de aldrig drikker alkohol, men som har prøvet det, er kodet til at drikke 0 genstande i løbet af en typisk uge. I 2015 er respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvor mange genstande de drikker på hver af dagene i løbet af en typisk uge (n=61), ekskluderet fra analysen. Det var ikke muligt at svare "ved ikke" til spørgsmålet i 2014.

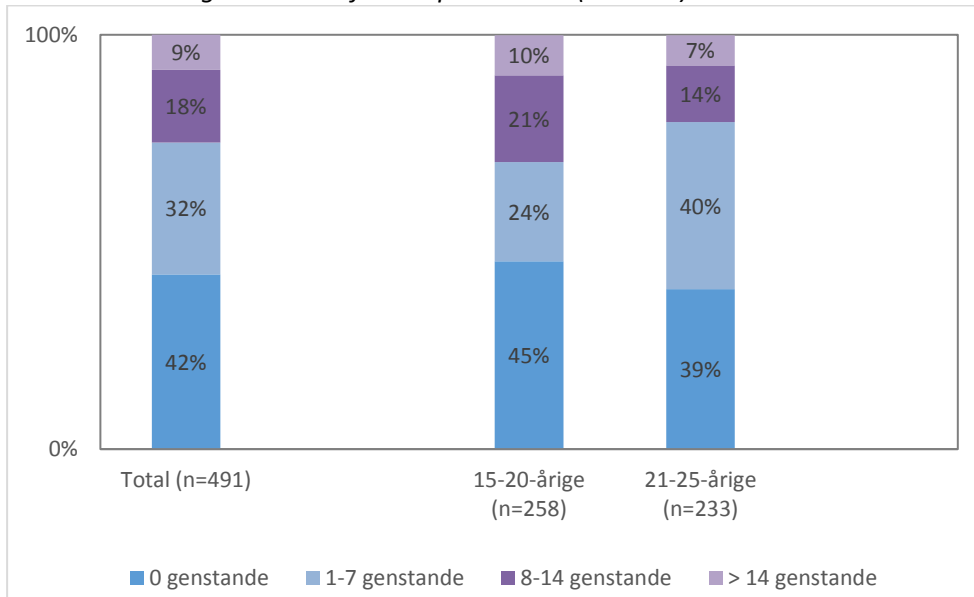
¹² Den gennemsnitlige udvikling er vurderet på baggrund af en t-test (signifikant). Middeldifference = 1,5.

¹³ Svarkategorien "0 genstande" inkluderer både mænd, der ikke har prøvet at drikke alkohol og mænd, der angiver, at de aldrig drikker alkohol, men som har prøvet det.

¹⁴ Ingen underanalyser, da der hverken er signifikant forskel på alder eller region.

¹⁵ Mandlige respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvor mange genstande de drikker på hver af dagene i løbet af en typisk uge (n=46), er ekskluderet fra analysen.

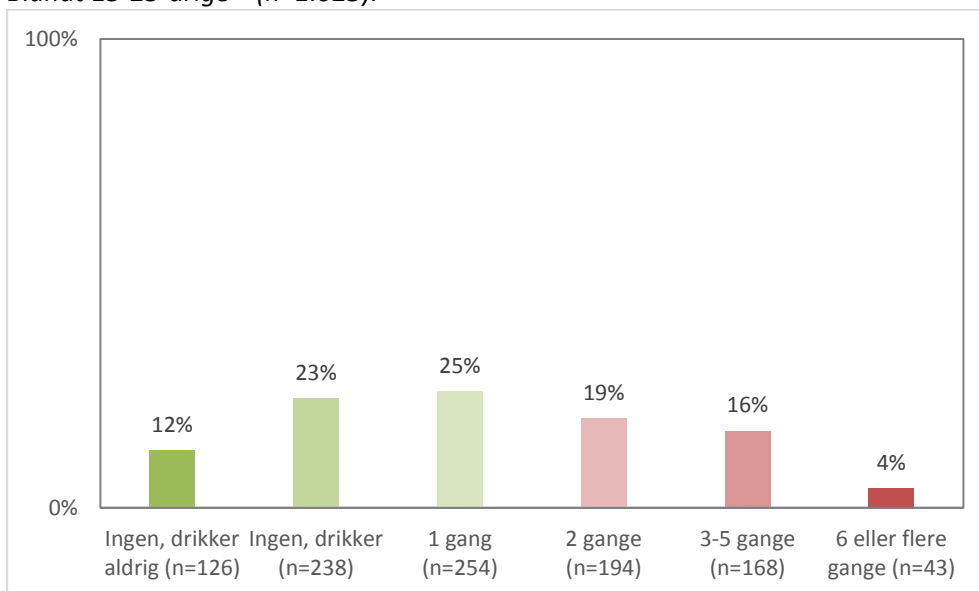
Figur 3.6. Ugentligt alkoholforbrug blandt unge kvinder.
Blandt 15-25-årige kvinder – fordelt på alder*¹⁶ (n=491¹⁷).

*Ingen signifikant forskel på region.

Hvor mange unge drikker fem genstande eller flere ved samme lejlighed?

Figur 3.7. Tænk tilbage på den seneste måned. Hvor mange gange har du drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed?
Blandt 15-25-årige¹⁸ (n=1.023).

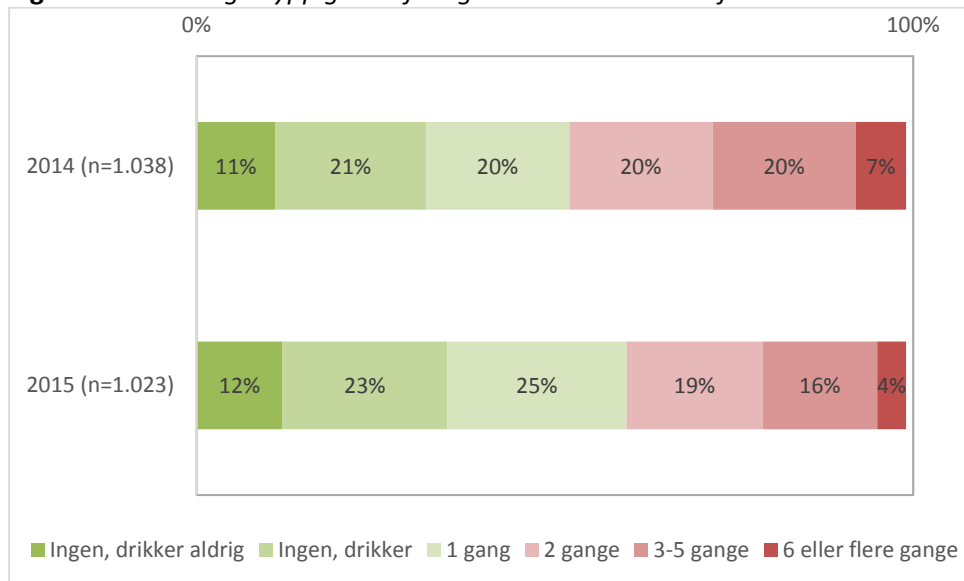

¹⁶ Svarkategorien "0 genstande" inkluderer både kvinder, der ikke har prøvet at drikke alkohol og kvinder, der angiver, at de aldrig drikker alkohol, men som har prøvet det.

¹⁷ Kvindelige respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvor mange genstande de drikker på hver af dagene i løbet af en typisk uge (n=15), er ekskluderet fra analysen.

¹⁸ Ingen underanalyser, da der hverken er signifikant forskel på køn, alder eller region.

Figur 3.8. *Udvikling i hyppighed af binge-druk om måneden fra 2014-2015¹⁹.*

¹⁹ 2014-tallene stammer fra dataindsamlingen til rapporten "Mere om unges alkoholvaner 2014" fra 'Fuld af liv'-kampagnen (se Fuldafliv.dk).

4. Unge kendskab og holdninger til alkoholforbrug blandt danske unge

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

I Sundhedsstyrelsens rapport om danskernes alkoholvaner 2008 ses det, at 53 % af 16-20-årige føler, at deres alkoholforbrug er normalt. 44 % føler, at de drikker *mindre* end gennemsnittet, mens kun ca. 4 % mener, at de drikker *mere* end gennemsnittet (16).

Fokusgruppeinterviews foretaget af 'Fuld af liv'-kampagnen blandt 18-25-årige viser, at:

Informanterne sammenligner sig med deres omgangskreds eller unge, der minder om dem selv på f.eks. uddannelsesinstitutioner, når de skal vurdere deres eget alkoholforbrug. Dét at drikke *mere* eller *mindre* end jævnaldrende kan i høj grad være sæson-afhængigt og præget af, om man har en kæreste eller ej, eller i en periode er meget på festivaler.

Informanterne giver udtryk for, at de ikke direkte spekulerer over andre unges alkoholforbrug, men at andres forbrug alligevel kan have en indirekte virkning på ens eget. Overværer man eksempelvis unge, som er for fulde til at kontrollere sig selv, kan de virke som et skræmmebillede:

"Når jeg ser nogle meget fulde piger, tænker jeg: Puha, sådan har jeg slet ikke lyst til at rende rundt og se ud [...]. Det er sådan et wakeup-call, hvis man er i byen og der sidder en pige og skaber sig [...]" (Kvinde, 25 år).

Samtlige informanter mener, at unge i Danmark drikker meget – også *for meget*. Den yngre gruppe af informanter (18-21-årige) henviser særligt til unge, der er yngre end dem selv, når de omtaler et højt alkoholforbrug, mens den ældre gruppe af informanter (22-25-årige) henviser til den generelle ungdom inklusiv dem selv, når de forholder sig forbruget. Det pointeres, at et alkoholforbrug kan være passende i én kontekst, mens det kan være upassende i en anden. Desuden kan unge fristes til at mene, at forbruget er passende, eftersom de ikke kan ændre ved det.

Hvor meget alkohol mener unge, at de drikker i forhold til deres jævnaldrende?

Figur 4.1.

- Størstedelen (64 %) af 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol, mener, at de drikker *mindre* alkohol end andre unge på deres alder. 32 % føler, at de drikker *som gennemsnittet*, mens kun 4 % mener, at de drikker *mere* end andre.
- Kvinder er en anelse mere tilbøjelige end mænd til at mene, at de drikker *mindre* alkohol end andre unge på deres alder (65 % mod 62 %).

Hvor meget tror danske unge, at danske unge drikker?

Undersøgelsens 15-25-årige respondenter blev spurgt til, hvor stor en procentandel af 15-20-årige, de mente, drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser (maksimum 7 genstande om ugen for kvinder og maksimum 14 genstande om ugen for mænd). Svarene hertil kan sammenholdes med

tallet for, hvor mange der drikker over lavrisikogrænserne (jf. forrige kapitel 3). Her blev det fundet, at 21 % af de 15-20-årige respondenter drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser (fremgår ikke af figurerne).

Figur 4.2.

- 7 % af 15-25-årige angiver korrekt, at ca. 20 % af 15-20-årige drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholforbrug.
- 18 % er ikke langt fra det korrekte estimat, idet de vurderer, at enten 10 % eller 30 % drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser.
- 70 % overvurderer hvor mange 15-20-årige, der drikker over lavrisikogrænserne, idet de mener, at mellem 40 og 80 % drikker over lavrisikogrænserne.

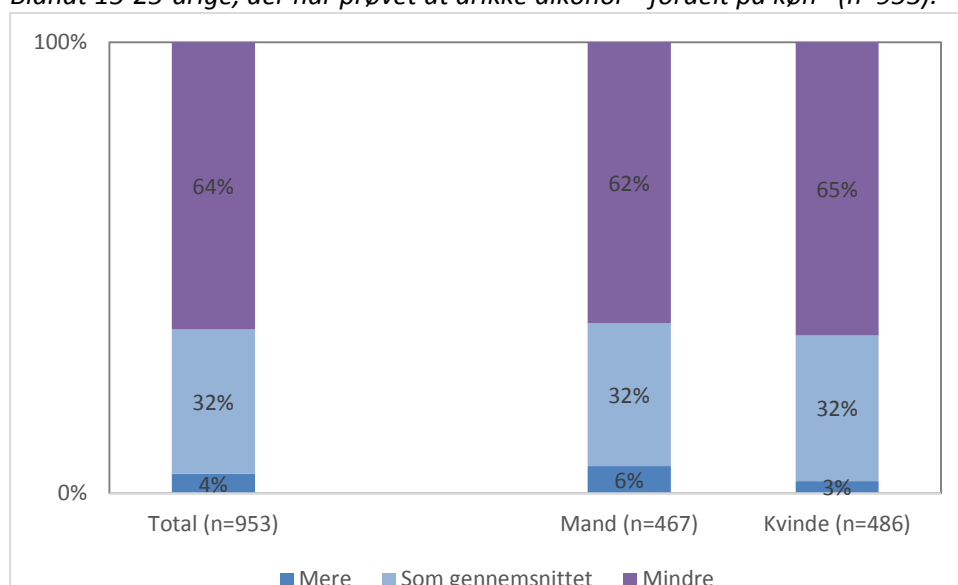
Hvad mener danske unge, om danske unges alkoholforbrug?

Figur 4.3.

- 61 % af 15-25-årige mener, at alkoholforbruget blandt danske unge er *for højt*, mens 19 % mener at alkoholforbruget er *passende*.
- En større andel af kvinder (68 %) end mænd (55 %) mener, at danske unges alkoholforbrug er *for højt*, mens flere mænd (23 %) end kvinder (15 %) mener, at alkoholforbruget er *passende*.

Hvor meget alkohol mener unge, at de drikker i forhold til deres jævnaldrende

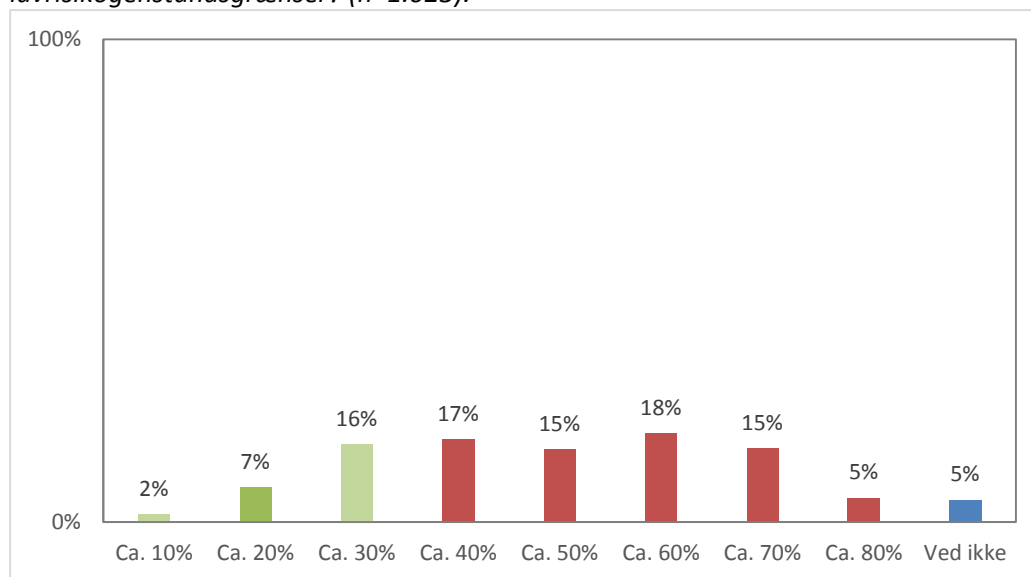
Figur 4.1. Tror du, at du drikker mere eller mindre alkohol end andre unge på din alder? Blandt 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol – fordelt på køn* (n=953).

*Ingen signifikant forskel på alder eller region.

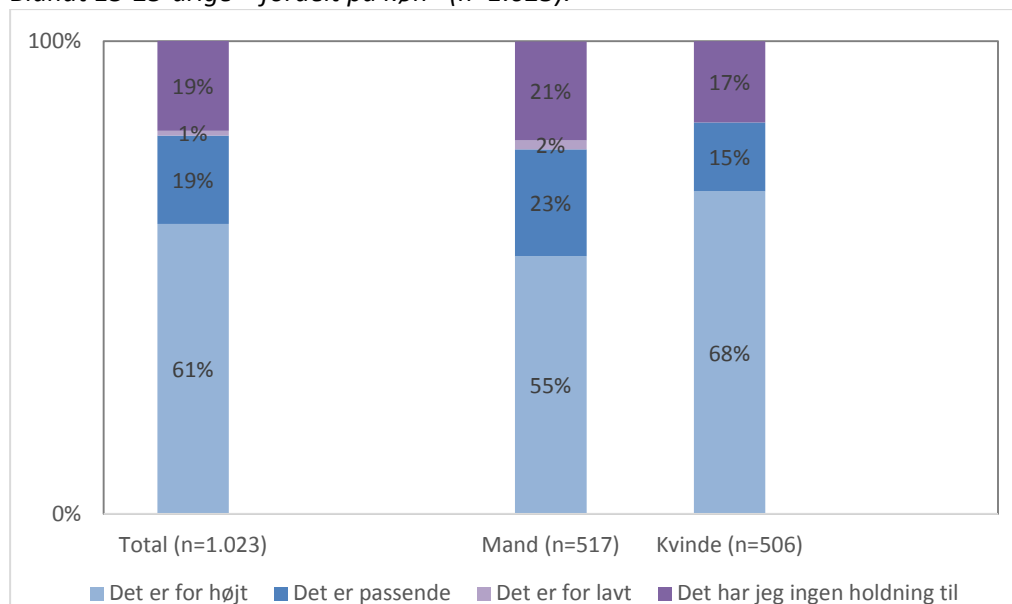
Hvor meget tror danske unge, at danske unge drikker?

Figur 4.2. Hvor mange procent af 15-20-årige i Danmark, tror du, drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrenstandsgrenser? (n=1.023).

Hvad mener danske unge, om danske unges alkoholforbrug?

Figur 4.3. Hvad tænker du om danske unges alkoholforbrug? Blandt 15-25-årige – fordelt på køn* (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på alder eller region.

5. Grunde til at drikke/ikke at drikke alkohol

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

En undersøgelse fra 2006 lavet af Børnerådet viser, at størstedelen af elever i 9. klasse (14-17-årige) drikker for hyggens skyld (94 %), for at have mere sig sammen (86 %) og fordi de synes, at alkohol smager godt (86 %) (17).

De vigtigste grunde til at drikke alkohol

Figur 5.1.

- Unge 15-25-årige, der drikker alkohol, angiver følgende som de vigtigste grunde til, at drikke: 1) Det er socialt/hyggeagtigt (87 %), 2) det er sjovt (57 %) og 3) det smager godt (54 %).

De vigtigste grunde til *ikke* at drikke alkohol

Figur 5.2.

- Blandt 15-25-årige, der *ikke* drikker alkohol, angiver 65 %, at de ikke drikker alkohol, fordi de ikke kan se nogen grund til det. 32 % angiver at synes, at alkohol smager dårligt og 29 % angiver, at de ikke drikker, fordi de er bange for at miste kontrollen.

De vigtigste grunde til at drikke alkohol

Figur 5.1. *Hvad er de vigtigste grunde til, at du drikker alkohol? Det var muligt at angive flere svar. Blandt 15-25-årige, der drikker alkohol (n=878²⁰).*

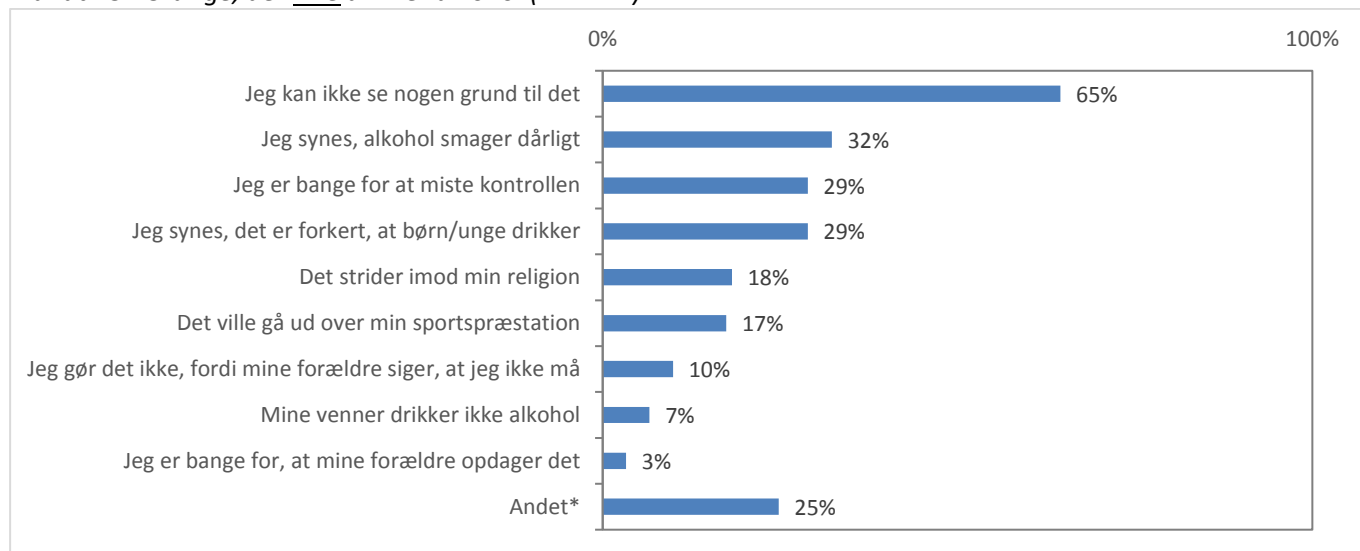
*Andre vigtige grunde til at alkohol vedrører typisk, at alkohol kan virke afslappende/afstressende eller gå fint til mad.

²⁰ Respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvad de vigtigste grunde er til, at de drikker alkohol (n=19), er ekskluderet fra analysen.

De vigtigste grunde til *ikke* at drikke alkohol

Figur 5.2. Hvad er de vigtigste grunde til, at du ikke drikker alkohol? Det var muligt at angive flere svar.

Blandt 15-25-årige, der ikke drikker alkohol (n=121²¹).

*Andre vigtige grunde til *ikke* at drikke alkohol vedrører typisk, at alkohol kan være skadeligt/usundt, at dét at drikke alkohol går imod ens holdninger/moral, at man har en sygdom/tager medicin eller at alkohol kommer i karambolage med arbejde eller graviditet.

²¹ Respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvad de vigtigste grunde er til, at de ikke drikker alkohol (n=5), er ekskluderet fra analysen.

6. Alkohol som en social aktivitet

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

En undersøgelse fra 2006 lavet af Børnerådet viser, at 92 % af elever i 9. klasse (14-17-årige) oftest drikker alkohol sammen med en gruppe af venner, mens meget få drikker med blot én enkelt ven eller forældrene. Knap en femtedel af eleverne (18 %) har ofte eller af og til prøvet at drikke mere alkohol, end de har haft lyst til, og 56 % har følt sig presset til at drikke alkohol (17).

Fokusgruppeinterviews foretaget af 'Fuld af liv'-kampagnen blandt 18-25-årige viser, at:

Størstedelen af informanterne har prøvet at blive presset til at drikke alkohol, men ikke på en sådan måde, at det har været ubehageligt. Ligeledes har mange selv været med til at presse andre. Det handler om, at man ikke har lyst til at være ene om at drikke og ende med at blive fuldere end andre. Aftenen bliver sjovere, hvis man drikker i fællesskab. Det handler i høj grad om, at man har et ansvar overfor vennegruppen for at bevare og bidrage til den gode stemning.

På den ene side mener informanterne, at man altid kan sige fra, når man bliver presset til at drikke alkohol, idet der oftest ikke er tale om et egentligt pres, men blot en "kærlig opfordring". Alligevel kan det sommetider være svært at sige fra, hvis man ikke har en ordentlig undskyldning for ikke at drikke. Desuden kan man være bange for at blive sat i bås som den kedelige, hvis man flere gange i træk takker nej til alkohol.

Alle informanter har gjort noget, de har fortrudt, mens de har været fulde. Handlinger, man i første omgang kan fortryde, kan dog blive til sjove historier, når de deles i vennegruppen. Således er der sjældent tale om alvorlige fortrydelser:

"Jeg har prøvet det – hvor man så kigger tilbage på det dagen efter, og så var det alligevel ret sjovt gjort. Man fortryder det stadig lidt, men så har man det at grine af sammen med sine venner" (Mand, 19 år).

Oplevet pres til at drikke

Figur 6.1.

- Næsten halvdelen af 15-25-årige (47 %), har oplevet at blive presset af deres venner/veninder til at drikke alkohol – nogle *én eller nogle gange* (39 %) og andre *ofte* (8 %).

Figur 6.2.

- Flere mænd (53 %) end kvinder (44 %) har oplevet at blive presset af deres venner/veninder til at drikke alkohol.

Evne til at sige fra

Figur 6.3.

- Blandt 15-25-årige, der mere end én gang har oplevet, at blive presset af deres venner/veninder til at drikke alkohol, mener halvdelen (51 %) at de *altid* kan sige fra.

Omkring en tredjedel (35 %) angiver, at de *nogle gange eller ofte* kan sige fra, mens 14 % *sjældent eller aldrig* formår at sige fra.

Forsøg på at presse andre

Figur 6.4.

- 63 % af 15-25-årige svarer "nej" til at have forsøgt at presse andre til at drikke alkohol. Omkring en fjerdedel (26 %) angiver, at de *én eller få gange* har presset andre, mens 6 % *mange gange* har presset andre til at drikke alkohol.

Figur 6.5.

- Mænd tilkendegiver i højere grad end kvinder (37 % mod 25 %), at de *én eller flere gange* har presset andre til at drikke alkohol.

Fylder alkohol for meget på studiet?

Figur 6.6.

- Størstedelen (58 %) af 15-25-årige, der går på en ungdoms- eller videregående uddannelse, mener, at alkohol fylder *tilpas meget* på deres skole/studie, mens 30 % synes, at alkohol fylder *alt for meget eller lidt for meget*. 7 % mener, at alkohol fylder *for lidt*.

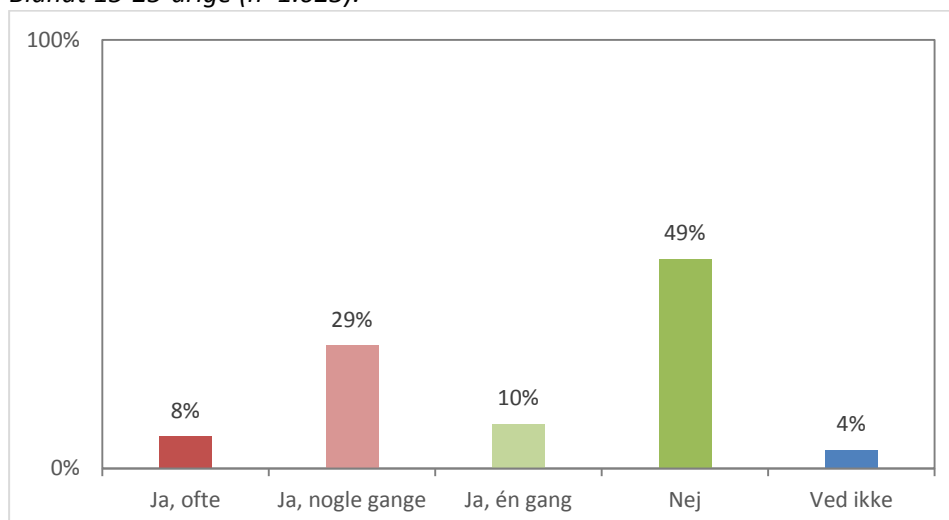
Gjort noget man har fortrudt

Figur 6.7.

- Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde, angiver godt tre fjerdedele (73 %), at de *én eller flere gange* har gjort noget, de har fortrudt, mens de var fulde.
- En større andel af 15-25-årige kvinder (77 %) end jævnaldrende mænd (69 %) angiver, at de *én eller flere gange* har gjort noget, de har fortrudt, mens de var fulde.

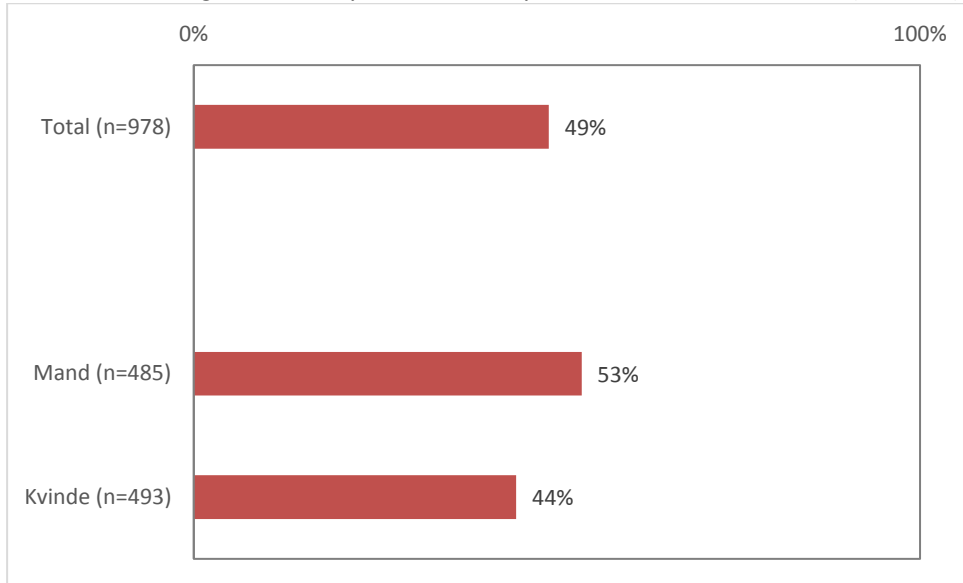
Oplevet pres til at drikke

Figur 6.1. Har du oplevet, at dine venner/veninder har forsøgt at presse dig til at drikke alkohol? Blandt 15-25-årige (n=1.023).

Figur 6.2. Andelen af 15-25-årige, der har oplevet, at blive presset til at drikke alkohol af deres venner/veninder.

Blandt 15-25-årige, der har oplevet at blive presset til at drikke alkohol (n=978²²).

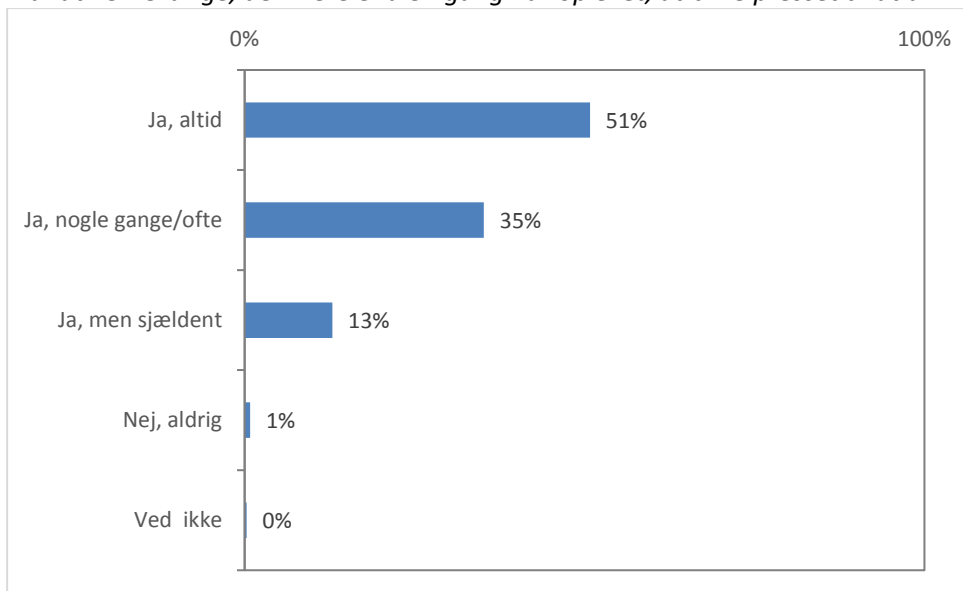

*Ingen signifikant forskel på alder eller region.

Evne til at sige fra

Figur 6.3. Kan du sige fra, når dine venner/veninder forsøger at presse dig til at drikke alkohol?

Blandt 15-25-årige, der mere end én gang har oplevet, at blive presset til at drikke alkohol²³ (n=372).

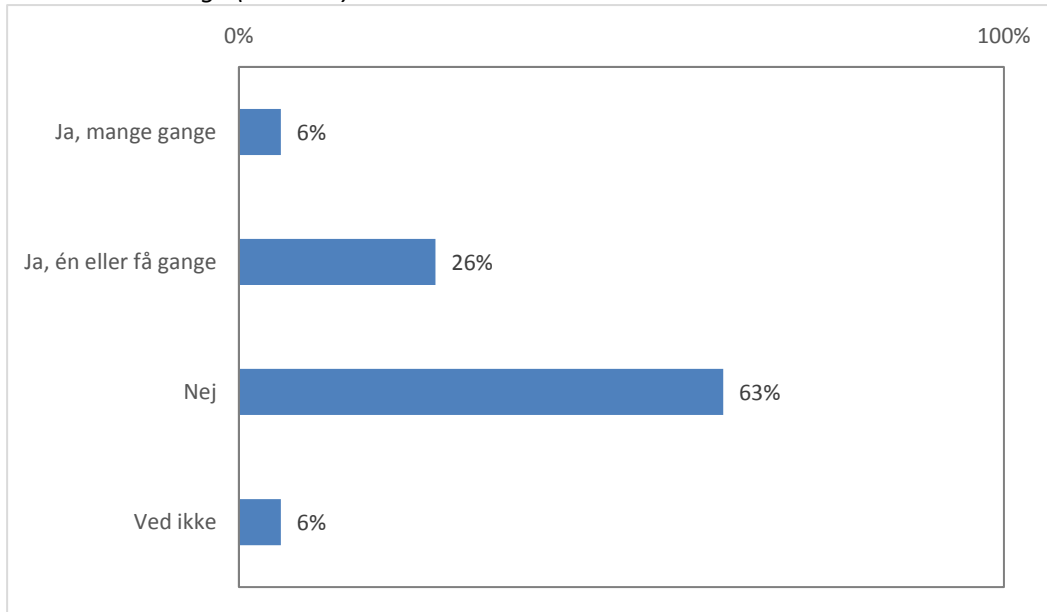

²² Respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvorvidt de har oplevet, at blive presset til at drikke alkohol af deres venner/veninder (n=45), er ekskluderet fra analysen.

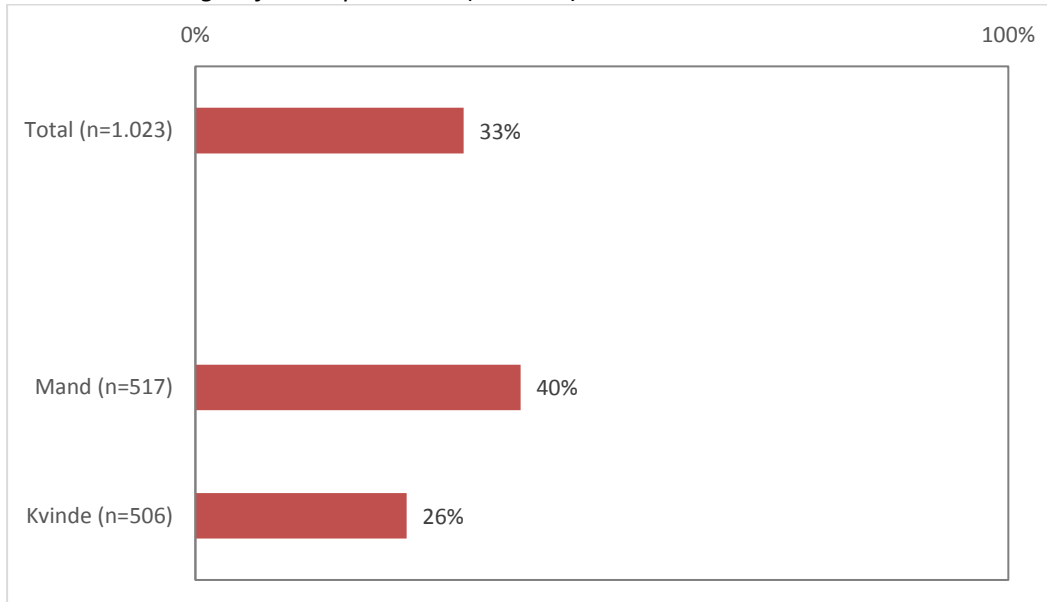
²³ Ingen underanalyser, da der hverken er signifikant forskel på køn, alder eller region.

Forsøg på at presse andre

Figur 6.4. Har du nogensinde selv forsøgt at presse andre til at drikke alkohol?
Blandt 15-25-årige (n=1.023).

Figur 6.5. Andelen, der én eller flere gange har forsøgt at presse andre til at drikke alkohol.
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn*²⁴ (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på alder eller region.

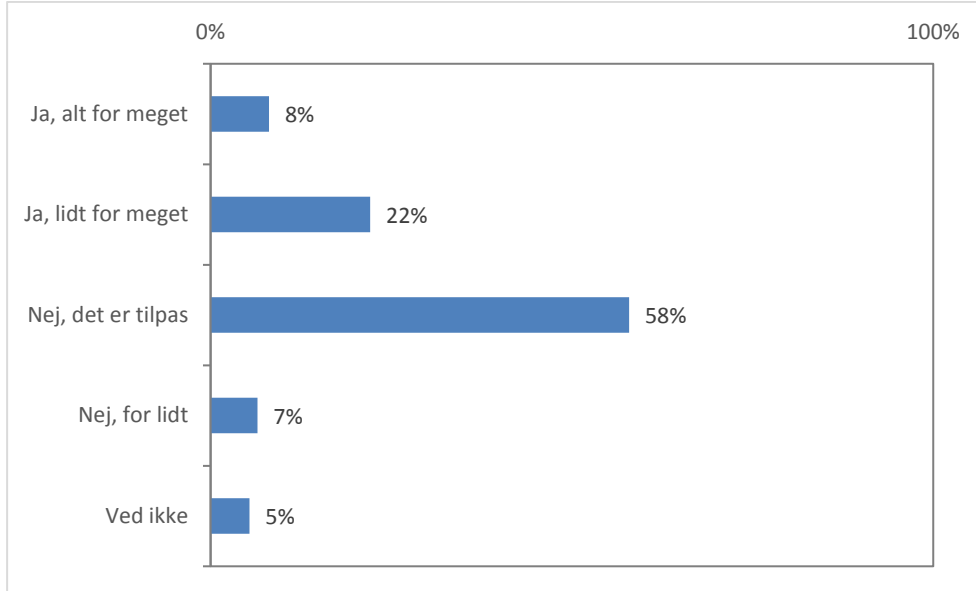
²⁴ Respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvorvidt de én eller flere gange har forsøgt at presse andre til at drikke alkohol (n=56), er ekskluderet fra analysen.

Fylder alkohol for meget på studiet?

Figur 6.6. Synes du, at alkohol fylder for meget på din skole/dit studie? (F.eks. i forbindelse med fester/fredagsbarer på skolen, introture, studieture mm.)

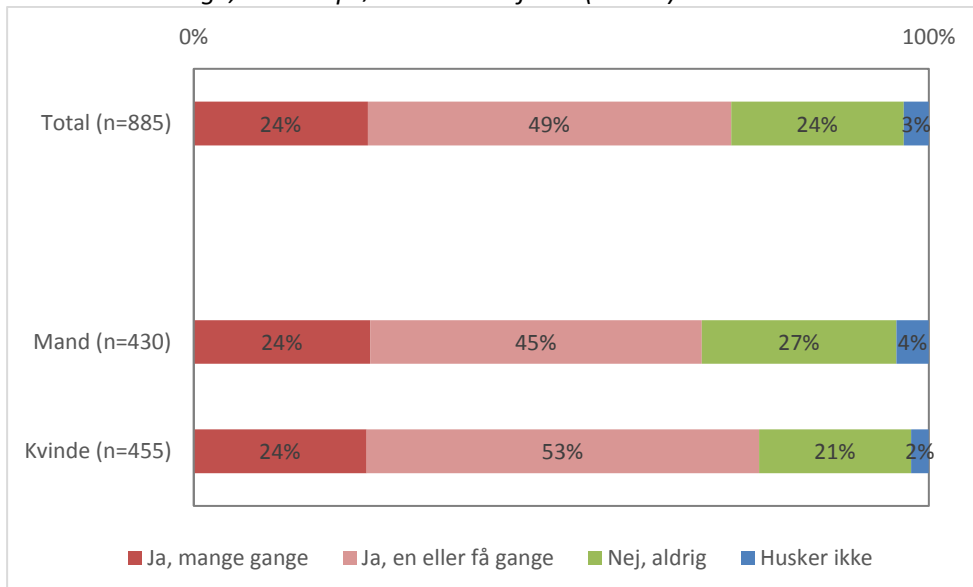
Blandt 15-25-årige, der går på en ungdoms- eller videregående uddannelse²⁵ (n=724).

Gjort noget man har fortrudt

Figur 6.7. Har du nogensinde gjort noget, du har fortrudt, mens du var fuld?

Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde (n=885).

²⁵ Ingen underanalyser, da der hverken er signifikant forskel på køn, alder eller region.

7. Forældres holdninger og indflydelse på unges alkoholvaner

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Undersøgelser fra henholdsvis 2003 og 2006 lavet af Børnerådet viser, at 79 % af elever i 9. klasse (14-17-årige) gerne må drikke for deres forældre, og størstedelen af eleverne aftaler sammen med forældrene, hvor meget og hvornår, de må drikke alkohol. De fleste elever i henholdsvis 7. klasse (93 %) og 9. klasse (75 %) ønsker, at deres forældre skal blande sig i deres alkoholvaner (17, 18).

Aftaler om alkohol med forældre

Figur 7.1.

- Tre ud af ti (31 %) af 15-25-årige angiver, at de må/måtte begynde at drikke alkohol i en alder af 13-15 år – altså inden de fyldte 16 år, som er aldersgrænsen for køb af alkohol op til 16,5 % i butikker. 14 % må/måtte drikke alkohol som 16-17-årige og kun 2 % må/måtte først drikke alkohol som 18-årige.
- 42 % af 15-25-årige har/havde ingen aftale med deres forældre om, hvor gamle de skal/skulle være for at drikke alkohol.

Figur 7.2.

- Flere kvinder end mænd har/havde aftaler med deres forældre om, hvornår de må/måtte begynde at drikke alkohol. Til gengæld angiver flere kvinder end mænd, at de må/måtte drikke alkohol, før de fylder/fyldte 16 år.

Forældres holdning til unges alkoholvaner – ifølge de unge

Figur 7.3.

- 39 % af 15-25-årige hjemmeboende må gerne drikke alkohol for deres forældre og bestemmer selv hvor meget og hvornår, mens 15 % i samråd med deres forældre bestemmer, hvor meget og hvornår de må drikke.
- 35 % af unge har ingen aftale med deres forældre om den unges alkoholforbrug.

Figur 7.4

- Blandt 15-25-årige hjemmeboende angiver flere kvinder (47 %) end mænd (36 %), at de selv bestemmer hvor meget og hvornår de drikker, mens mænd i højere grad i samråd med deres forældre indgår aftaler om, hvor meget og hvornår de må drikke.
- Den ældre gruppe af unge (21-25-årige) bestemmer i højere grad end den yngre ungegruppe (15-20-årige) selv, hvor meget og hvornår de må drikke. Alkoholaftaler er således mindre udbredt blandt 21-25-årige sammenlignet med 15-20-årige.

Hvor mange genstande må unge drikke?

Figur 7.5.

- Halvdelen af hjemmeboende 15-25-årige (51 %), hvis forældre er med til at bestemme, hvor meget alkohol, den unge må drikke, har ingen faste regler med forældrene om, hvor

mange genstande den unge må drikke, mens godt en femtedel (19 %) angiver at måtte drikke 3-4 genstande. 9 % angiver at måtte drikke enten 0, 1 eller 2 genstande, mens 17 % angiver at måtte drikke enten 5-6 genstande eller 7 eller flere genstande.

Betydningen af forældres holdning til alkoholindtag

Figur 7.6.

- Størstedelen (53 %) af hjemmeboende 15-25-årige angiver, at deres forældres holdning til, hvor meget alkohol den unge må drikke, ingen betydning har for deres alkoholindtag og at de drikker, som de har lyst til.
- 16 % af hjemmeboende 15-25-årige angiver, at de enten *ikke drikker* alkohol eller *drikker mindre* alkohol, end de ellers ville have gjort, grundet forældrenes holdninger til den unges drikkevaner.
- 16 % af unge angiver, at de ikke er bekendte med forældrenes holdninger til, hvor meget alkohol den unge må drikke.

Hvad synes unge om, at forældre blander sig i deres drikkevaner?

Figur 7.7.

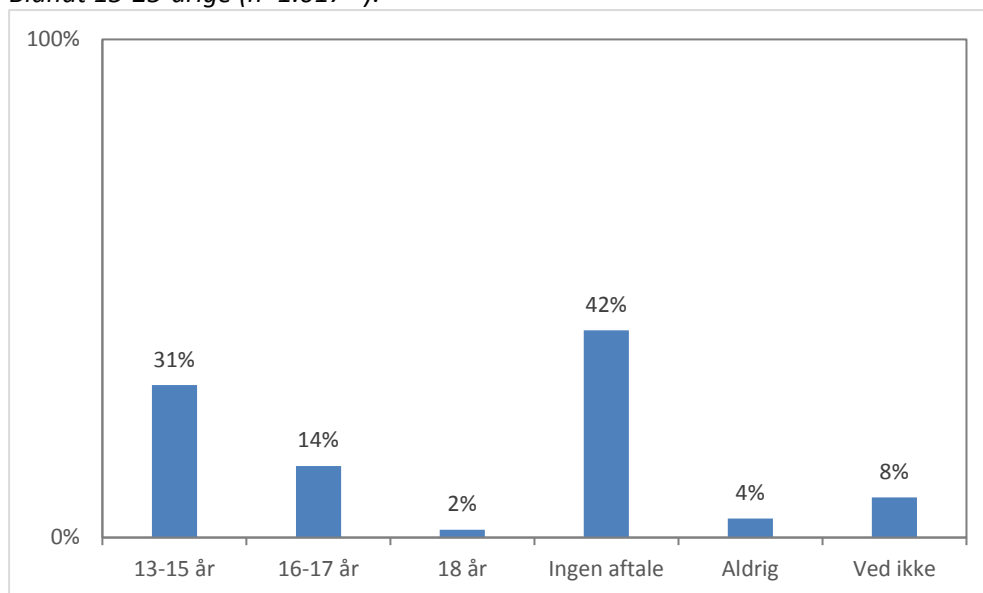
- Størstedelen (57 %) af 15-25-årige hjemmeboende, hvis forældre enten ikke vil have, at den unge drikker alkohol eller er med til at bestemme, hvor meget den unge må drikke, synes *godt eller meget godt* om, at forældrene blander sig i deres alkoholvaner, mens 12 % synes *dårligt eller meget dårligt* om dette.

Figur 7.8.

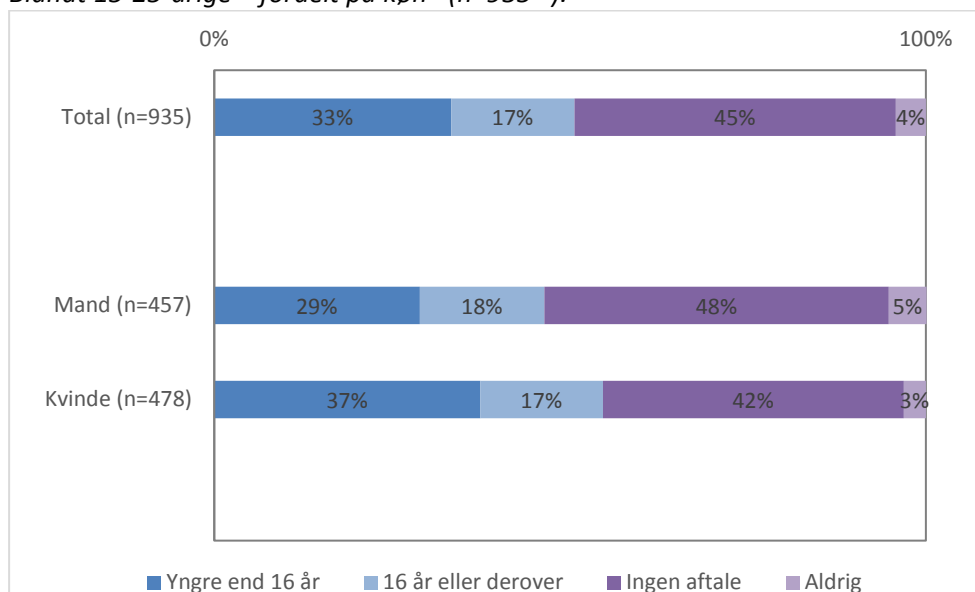
- Blandt 15-25-årige hjemmeboende, som enten selv bestemmer eller ikke har en aftale med deres forældre om, hvor meget og hvornår den unge må drikke, synes 41 % *dårligt eller meget dårligt* om, at forældrene blander sig i deres alkoholvaner. Modsat synes 10 % *godt eller meget godt* om dette.

Aftaler om alkohol med forældre

Figur 7.1. Ifølge dine forældre, hvornår må/måtte du begynde at drikke?
Blandt 15-25-årige (n=1.017²⁶).

Figur 7.2. Ifølge dine forældre, hvornår må/måtte du begynde at drikke alkohol?
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn* (n=935²⁷).

*Ingen signifikant forskel på alder eller region.

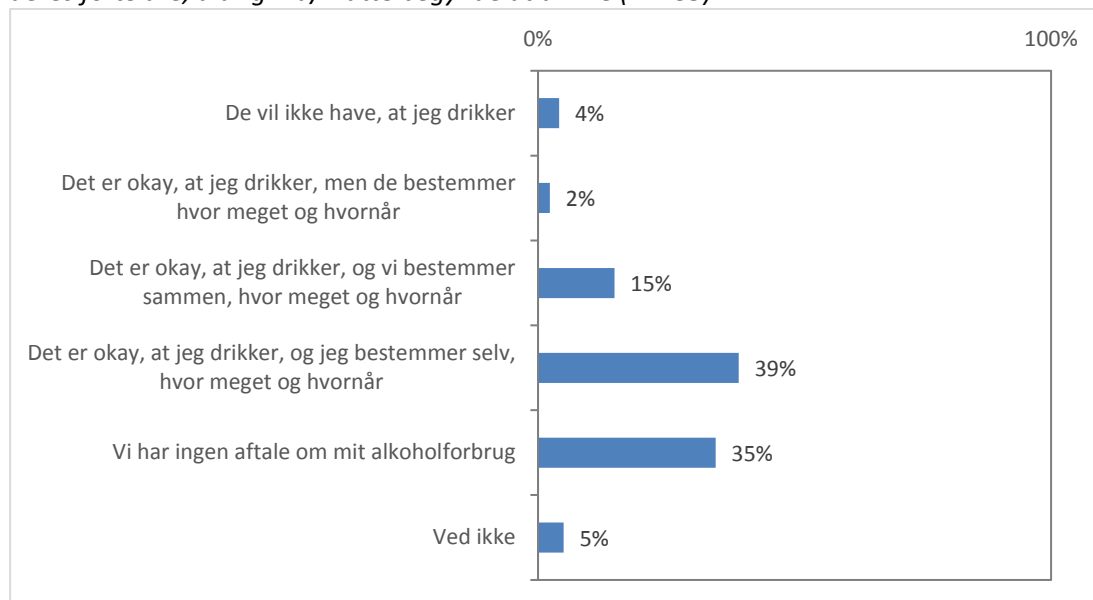
²⁶ Respondenter, der har angivet en alder under 13 år (n=5) eller over 18 år (n=1), er ekskluderet fra analysen.

²⁷ Respondenter, der har angivet en alder under 13 år (n=5), over 18 år (n=1) eller har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvornår de må/måtte begynde at drikke alkohol ifølge deres forældre (n=82), er ekskluderet fra analysen.

Forældres holdning til unges alkoholvaner – ifølge unge

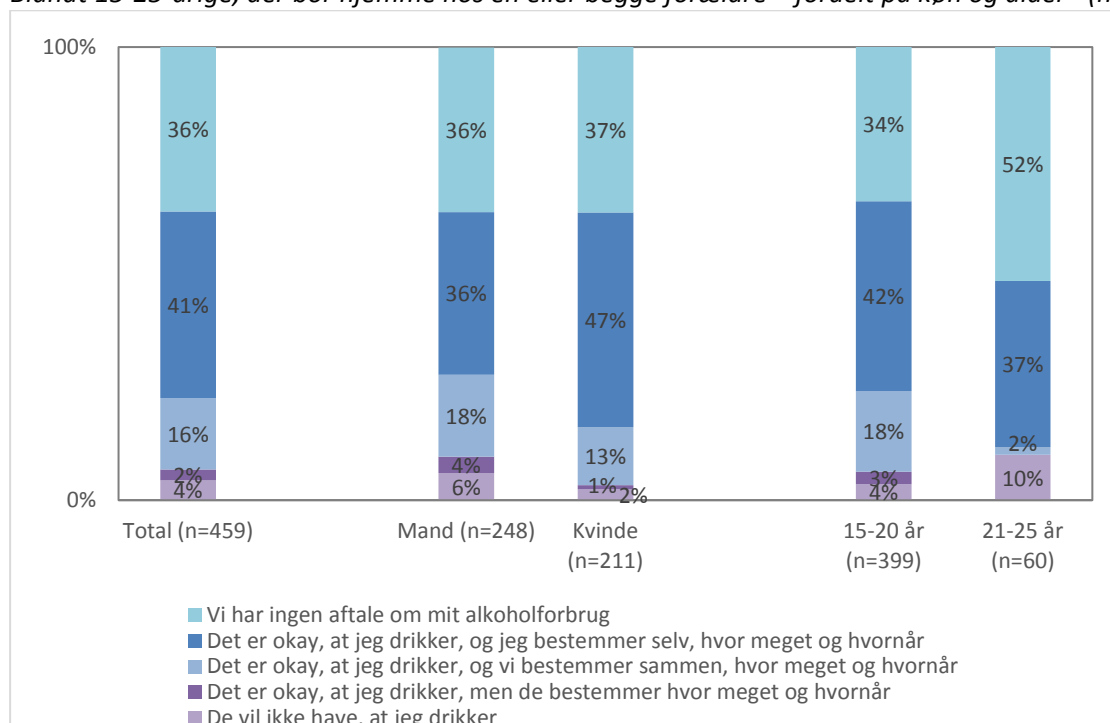
Figur 7.3. *Hvad synes dine forældre...*

Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre og som ikke har svaret, at de, ifølge deres forældre, aldrig må/måtte begynde at drikke (n=483).

Figur 7.4. *Forældres holdninger til unges alkoholvaner.*

Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre – fordelt på køn og alder* (n=459²⁸).

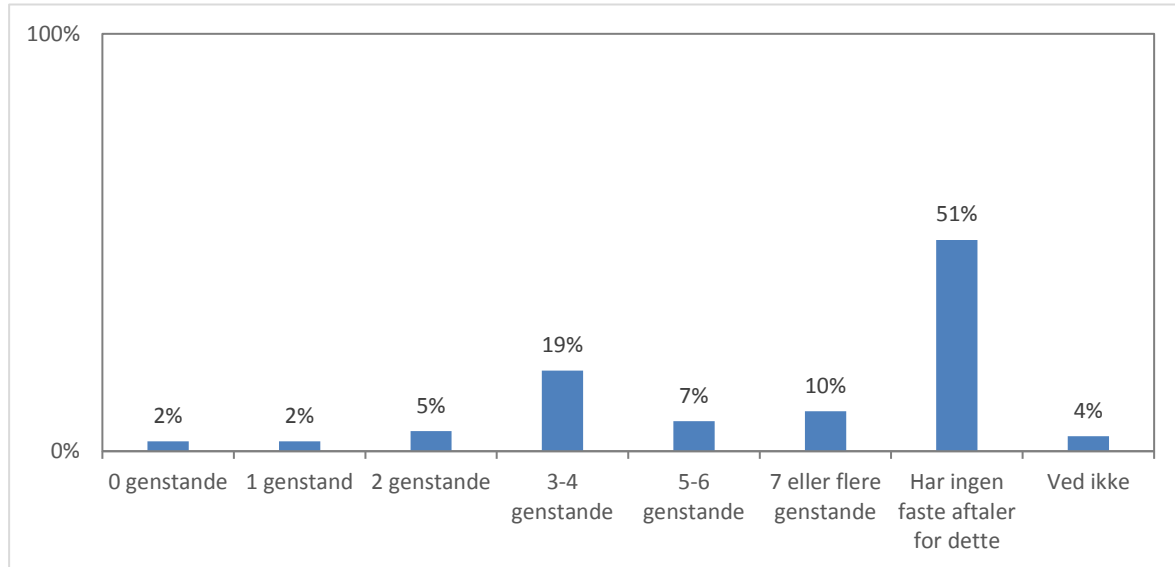
*Ingen signifikant forskel på region.

²⁸ Respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvad deres forældres holdninger er, til den unges alkoholvaner (n=24), er ekskluderet fra analysen.

Hvor mange genstande må unge drikke?

Figur 7.5. *Hvor mange genstande må du drikke for dine forældre, hvis du er til en fest med dine venner/veninder?*

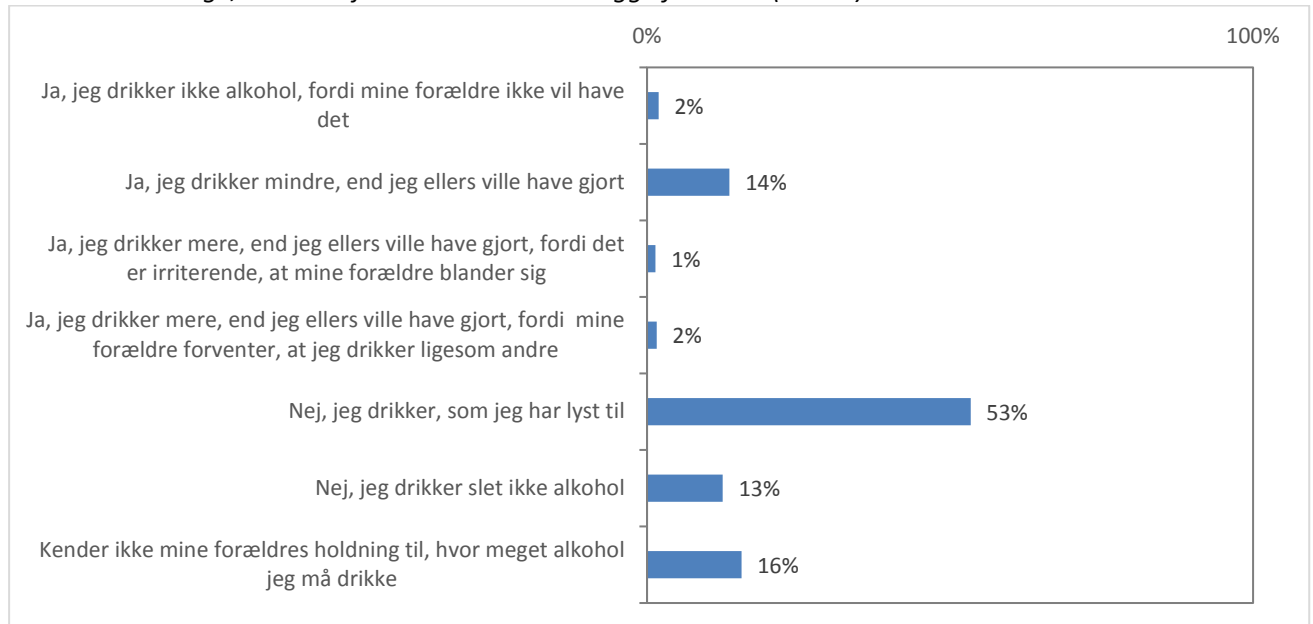
Blandt 15-25-årige, hvis forældre er med til at bestemme, hvor meget alkohol den unge må drikke²⁹ (n=83).

Betydningen af forældres holdning til alkoholindtag

Figur 7.6. *Betyder dine forældres holdning til, hvor meget du må drikke, noget for dit alkoholindtag?*

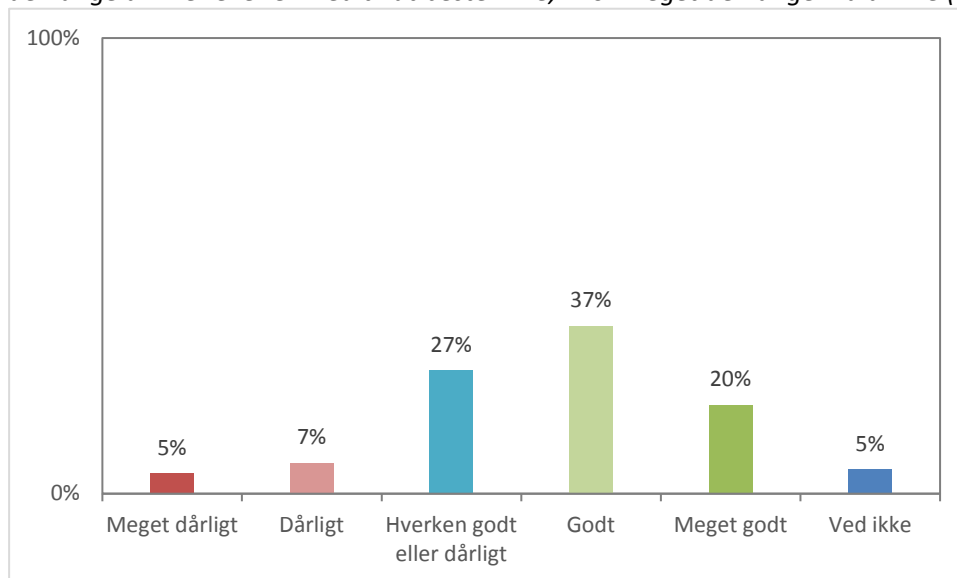
Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre (n=513).

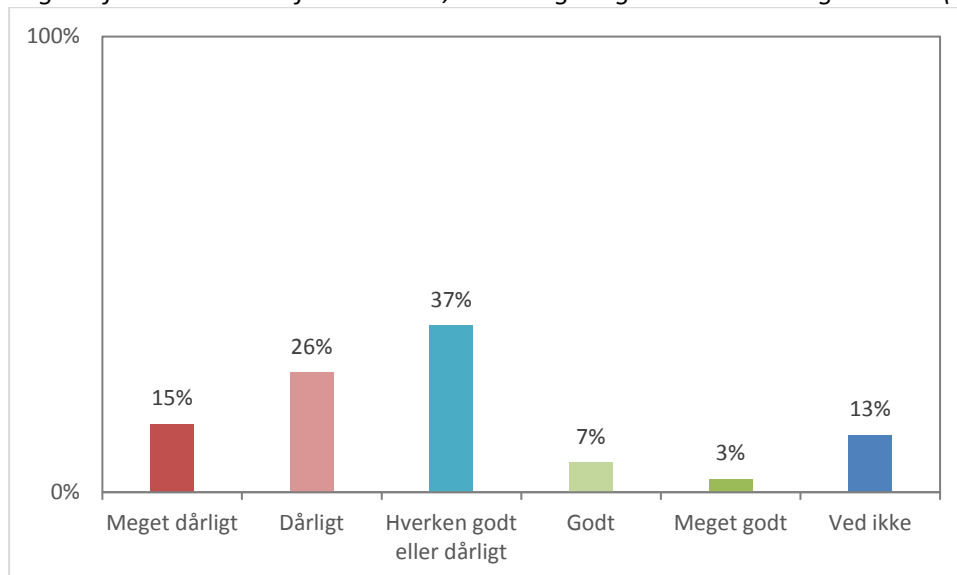
²⁹ Gælder respondenter, der har angivet, at det – ifølge deres forældre – er okay, at de drikker, og at de enten i fællesskab med forældrene, eller at forældrene alene bestemmer hvor meget og hvornår, der må drikkes.

Hvad synes unge om, at forældre blander sig i deres drikkevaner?**Figur 7.7.** *Hvad synes du om, at dine forældre blander sig i, hvor meget alkohol du drikker/ikke drikker?*

Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre, hvis forældre enten ikke vil have, at den unge drikker eller er med til at bestemme, hvor meget den unge må drikke (n=133³⁰).

Figur 7.8. *Hvad synes du om, hvis dine forældre blander sig i, hvor meget alkohol du drikker/ikke drikker?*

Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre, og som selv bestemmer eller ikke har nogen aftale med deres forældre om, hvor meget og hvornår den unge drikker (n=380).

³⁰ Ingen underanalyser grundet det lave antal respondenter for analyserne i figur 7.7.-7.8.

8. Køb af alkohol

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

En undersøgelse fra 2006 lavet af Børnerådet viser, at 72 % af elever i 9. klasse (14-17-årige) har oplevet at få alkohol af deres forældre, når de skal til fest (17). En undersøgelse af Sundhedsstyrelsen fra 2008 viser, at der er en tendens til, at unge i 12-års-alderen i højere grad får alkohol af deres forældre, end de 15-årige, hvor en større andel (45 %) oftere køber alkohol i en butik sammenlignet med de 12-årige (6 %). En stor del af især de lidt ældre unge har kendskab til aldersgrænsen for salg af alkohol. 68 % af 12-årige og 94 % af 15-årige ved, hvor gammel man skal være for at måtte købe alkohol i en butik (19).

Unge kendskab til loven for køb af alkohol

Aldersgrænsen for køb af alkohol i butikker er 16 år ved alkohol op til 16,5 % og 18 år ved alkohol på 16,5 % og derover. Ved køb af alkohol på diskoteker/barer/restauranter skal man være 18 år uanset alkoholprocent.

Grundet en ganske bred enighed blandt respondenterne om, hvad lovgivningen på alkoholområdet indebærer ift. aldersgrænser, er der ikke lavet underanalyser for figur 8.1.-8.4.

Figur 8.1.

- 80 % af 15-25-årige angiver korrekt, at man skal være fyldt 16 år for at købe alkohol *op til 16,5 % i en butik*, mens 7 % tror, at man skal være fyldt 18 år.

Figur 8.2.

- 90 % af 15-25-årige angiver korrekt, at man skal være fyldt 18 år for at købe alkohol *på 16,5 % og derover i en butik*, mens 4 % tror, at man skal være fyldt 16 år.

Figur 8.3.

- Blandt 15-25-årige angiver 83 % korrekt, at man skal være fyldt 18 år for at købe alkohol *op til 16,5 % på diskotek/bar/restaurant*, mens 8 % tror, at man kun skal være fyldt 16 år.

Figur 8.4.

- 93 % af 15-25-årige angiver korrekt, at man skal være fyldt 18 år for at købe alkohol *på 16,5 % eller derover på diskotek/bar/restaurant*, mens blot 1 % tror, at man skal være fyldt 16 år.

Aldersgrænse for køb af alkohol

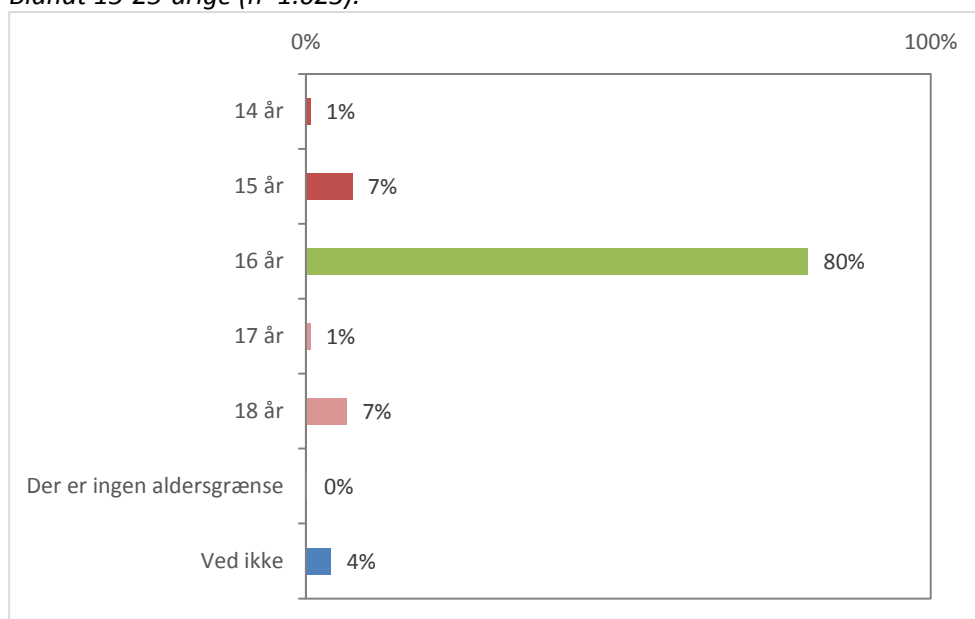
Figur 8.5.

- Størstedelen af 15-25-årige er imod en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol. Omkring en tredjedel (35 %) går ind for en generel 18-års aldersgrænse. Det gælder særligt unge, der er fyldt 18 år.

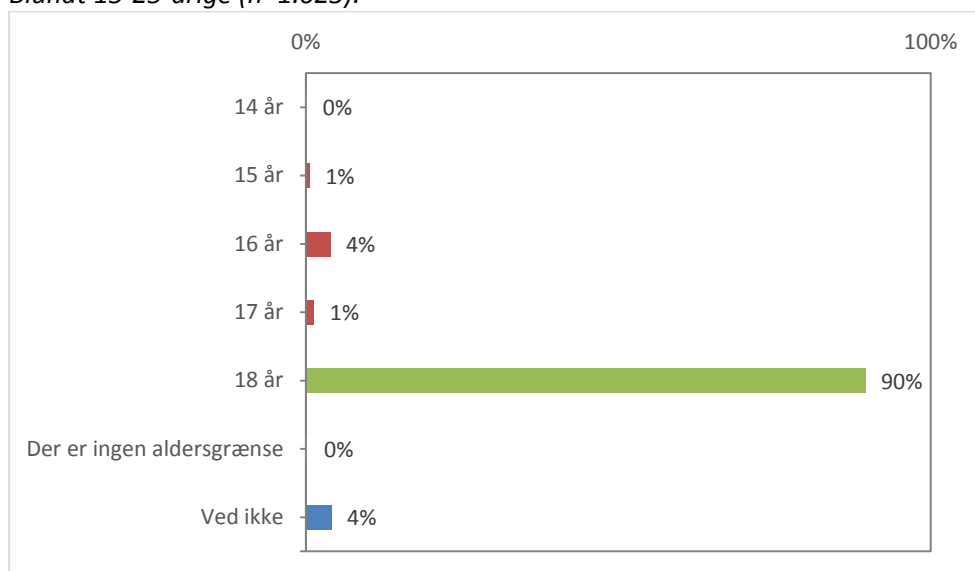

Unge kendskab til loven for køb af alkohol

Figur 8.1. Hvor gammel tror du, at man skal være, for at købe alkohol op til 16,5 % i en butik?
Blandt 15-25-årige (n=1.023).

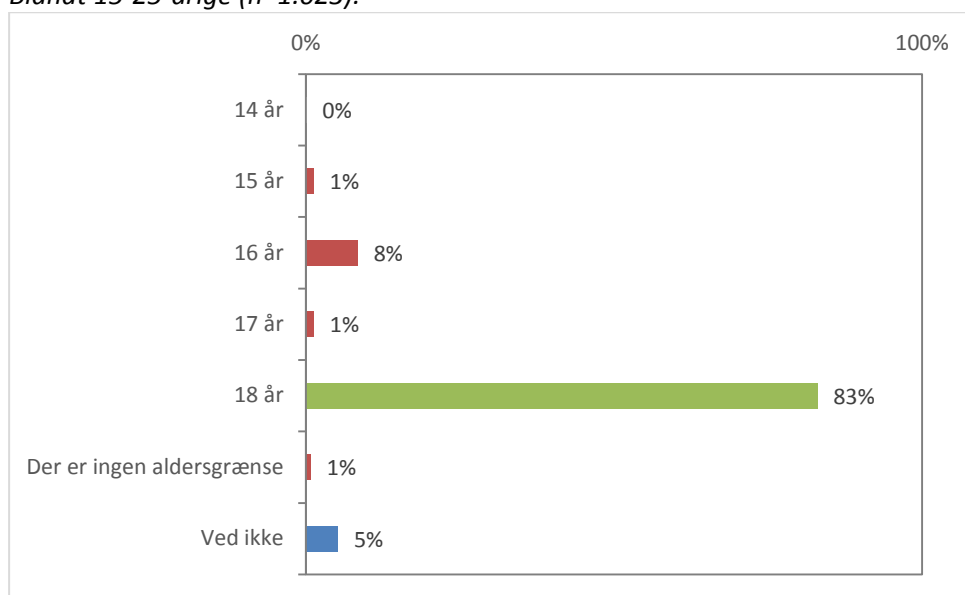

Figur 8.2. Hvor gammel tror du, at man skal være, for at købe alkohol på 16,5 % eller derover i en butik?
Blandt 15-25-årige (n=1.023).

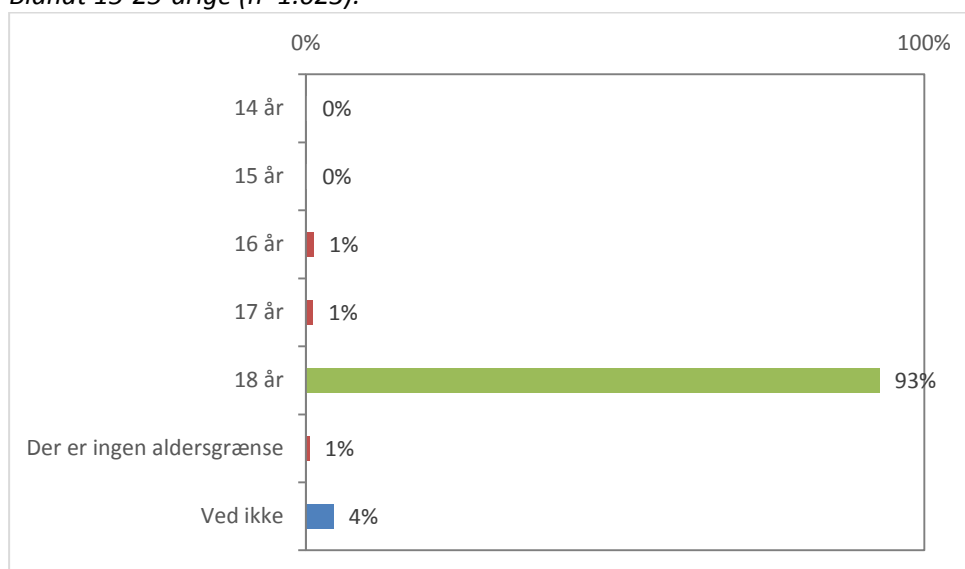
Figur 8.3. Hvor gammel tror du, at man skal være for at købe alkohol op til 16,5 % på diskotek/bar/restaurant?

Blandt 15-25-årige (n=1.023).

Figur 8.4. Hvor gammel tror du, at man skal være for at købe alkohol på 16,5 % eller derover på diskotek/bar/restaurant?

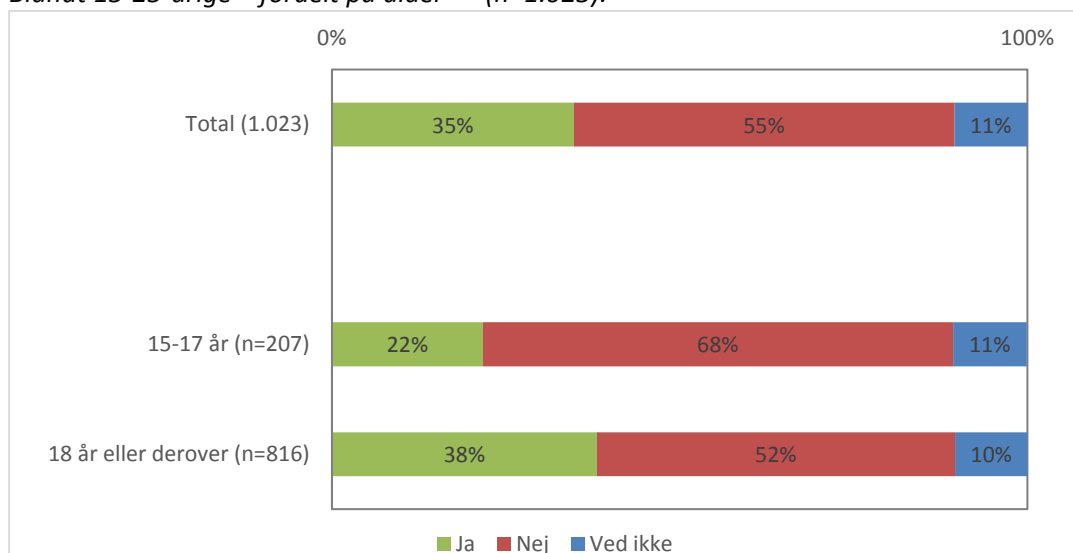
Blandt 15-25-årige (n=1.023).

Aldersgrænse for køb af alkohol

Figur 8.5. Mener du, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol alle steder uanset alkoholprocent?

Blandt 15-25-årige – fordelt på alder*³¹ (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på køn eller region.

³¹ I stedet for den sædvanlige aldersopdeling (i 15-20-årige og 21-25-årige) er unge i denne figur opdelt i alderskategorierne: 15-17-årige og 18-årige eller derover. Det skyldes, at der netop i forbindelse med aldersgrænser for køb af alkohol, kan være særlig stor forskel på holdninger blandt unge afhængigt af, om de placerer sig på en ene eller den anden side af aldersgrænsen.

9. Holdninger til alkohol og fuldskab

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

En undersøgelse fra 2003 lavet af Børnerådet viser, at størstedelen (44 %) af elever i 7. klasse (omkring 13 år) er enige/meget enige i, at der ikke er nogen grund til at drikke alkohol, når man er til fest, mens 23 % er uenige/meget uenige (18).

Fokusgruppeinterviews foretaget af 'Fuld af liv'-kampagnen blandt 18-25-årige viser, at:

Informanterne er meget enige om, at det er utjekket at drikke sig meget fuld, når det indebærer, at man bliver ude af stand til at kontrollere sig selv og bliver til besvær for vennegruppen. Det er vigtigt at forblive på samme fuldskabsniveau som andre og det er ikke rart, når man stikker ud som den alt for fulde person:

"Altså, jeg bliver enormt deprimeret, når jeg gør det. Jeg bliver træt af mig selv og virkelig, virkelig ked af det, hvor jeg tænker: Det er simpelthen ikke godt det her [...] Det er frygteligt. Det er det værste, jeg ved"
(Kvinde, 25 år).

Informanterne erkender samtidig, at man ofte er lidt udenfor, hvis man ikke drikker alkohol. Man bliver lettere en del af fællesskabet, når man drikker som andre. Dog kan man gøre meget selv for ikke at ende som den, der holdes ude – man har selv et ansvar. Alkohol er ikke desto mindre et vigtigt festelement og selvom alkoholen ikke er streng nødvendig for, at man kan have det sjovt, så bidrager den som oftest til en sjovere aften:

"Det handler om, at nej, jeg behøver ikke at drikke alkohol for at have en sjov fest, men hvis jeg drikker, så får jeg en sjovere fest" (Kvinde, 23 år).

Det giver ikke direkte status at drikke alkohol. Status og popularitet fylder ikke meget blandt informanterne. Alligevel kan man sige, at de, der drikker *ofte*, som regel er de mest populære, eftersom de har en større omgangskreds. Kigger man modsat på de, der drikker de største mængder af alkohol ad gangen, er det modsat oftest de noget mindre populære.

Alkohol og fest

Figur 9.1.

- 64 % af 15-25-årige er *enige eller meget enige* i, at det er utjekket at drikke sig meget fuld og 50 % er *enige eller meget enige* i, at dem, der ikke drikker, ofte er lidt udenfor.
- Til gengæld er flertallet af unge *uenige eller meget uenige* i, at 1) man har brug for at drikke for at have en sjov fest (58 %), 2) man kun er en del af fællesskabet, hvis man drikker alkohol (59 %), 3) det er de populære, der drikker mest (68 %) og 4) det giver status at drikke alkohol blandt venner/veninder (71 %).

Figur 9.2.

- 15-25-årige kvinder er i højere grad end jævnaldrende mænd uenige eller meget uenige i, at man kun kan at føle sig som en del af fællesskabet, hvis man drikker alkohol (61 % mod 57 %).

Figur 9.3.

- Flere 15-25-årige kvinder end jævnaldrende mænd er uenige eller meget uenige i, at man har brug for at drikke for at have en sjov fest (65 % mod 52 %).

Figur 9.4.

- Flere 15-25-årige kvinder end jævnaldrende mænd er uenige eller meget uenige i, at det giver status at drikke i deres omgangskreds (75 % mod 66 %), ligesom den ældre gruppe af unge (21-25-årige) i højere grad end den yngre ungegruppe (15-20-årige) har denne holdning (78 % mod 65 %).

Figur 9.5.

- Lidt flere 15-25-årige kvinder end mænd er uenige eller meget uenige i, at dem, der ikke drikker, ofte er lidt udenfor (43 % mod 38 %).

Figur 9.6.

- Den ældre gruppe af unge (21-25-årige) er i højere grad end den yngre ungegruppe (15-20-årige) uenige eller meget uenige i, at det er de populære i deres omgangskreds, der drikker mest (73 % mod 65 %).

Figur 9.7.

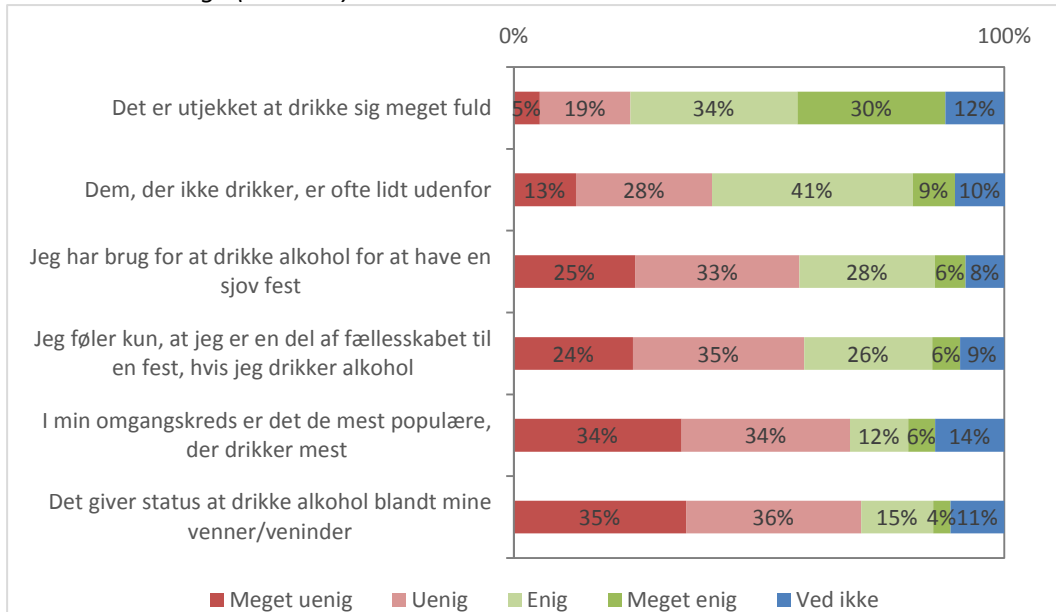
- Blandt 15-25-årige er mænd er i højere grad end kvinder *uenige eller meget uenige* i, at det er utjekket at drikke sig meget fuld (28 % mod 19 %), ligesom den yngre ungegruppe (15-20-årige) i højere grad end den ældre gruppe af unge (21-25-årige) er uenige heri (27 % mod 20 %). 15-25-årige kvinder er i højere grad end jævnaldrende mænd *enige eller meget enige* i, at det er utjekket at drikke sig fuld (72 % mod 57 %), ligesom flere i den ældre gruppe af unge (21-25-årige) end i den yngre ungegruppe (15-20-årige) er enige heri (67 % mod 61 %).

Unge metoder til at undgå at blive for fulde**Figur 9.8.**

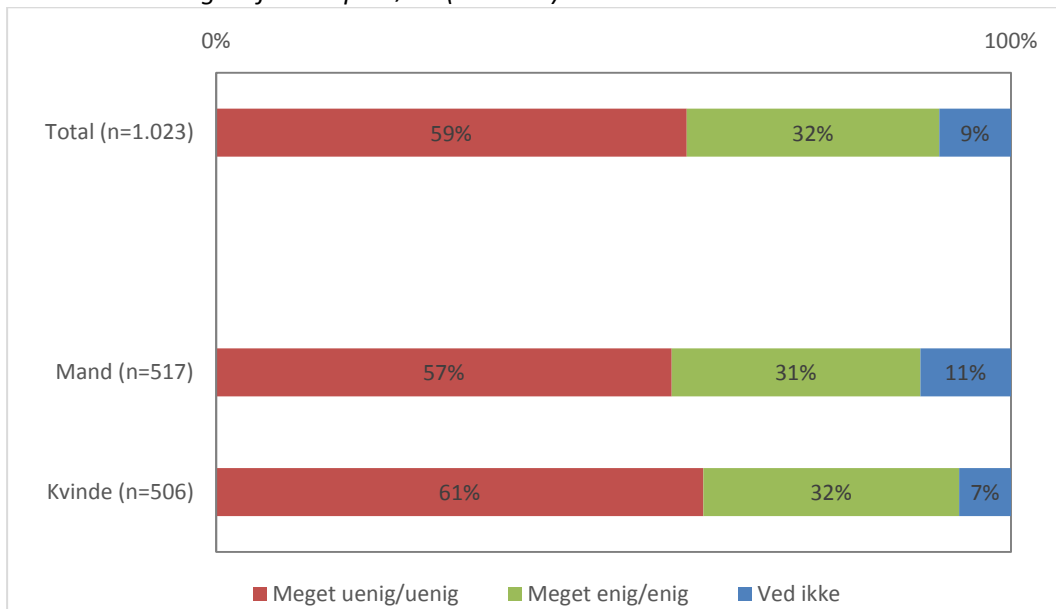
- 95 % af unge angiver, at de gør noget for at have kontrol over, hvor fulde de bliver.
- Flest angiver, at de mærker efter, hvor fulde de føler sig for at kontrollere, hvor fulde de bliver (28 %).
- En femtedel (18-20 %) af unge drikker vand eller andet uden alkohol, spiser noget eller holder pauser i deres alkoholindtag for at kontrollere hvor fulde de bliver.

Alkohol og fest

Figur 9.1. Holdning til alkohols betydning til fester.
Blandt 15-25-årige (n=1.023).

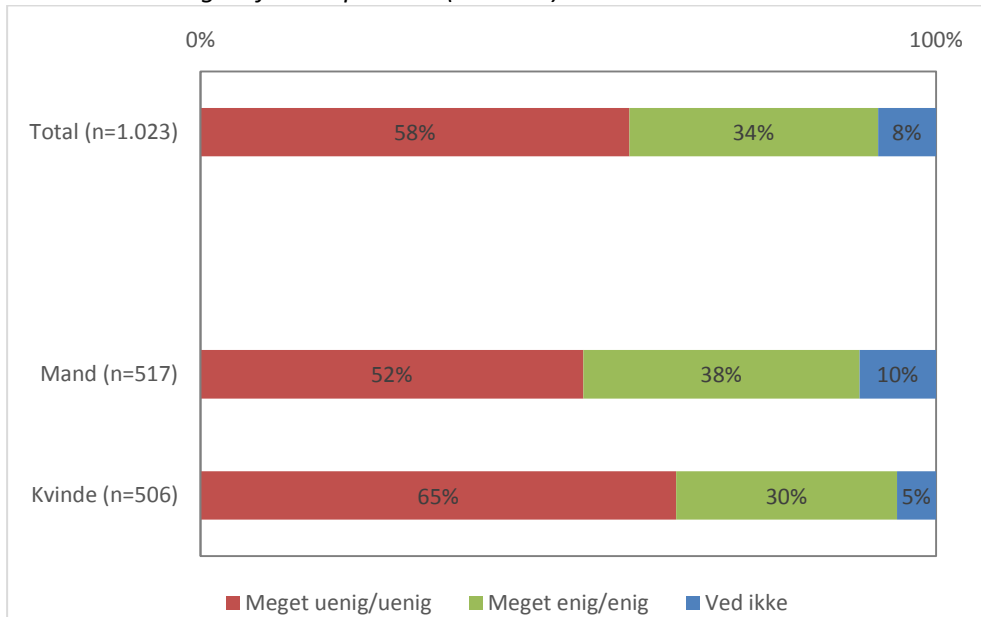

Figur 9.2. Unges holdninger til udsagnet: "Jeg føler kun, at jeg er en del af fællesskabet til en fest, hvis jeg drikker alkohol".
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn* (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på alder eller region.

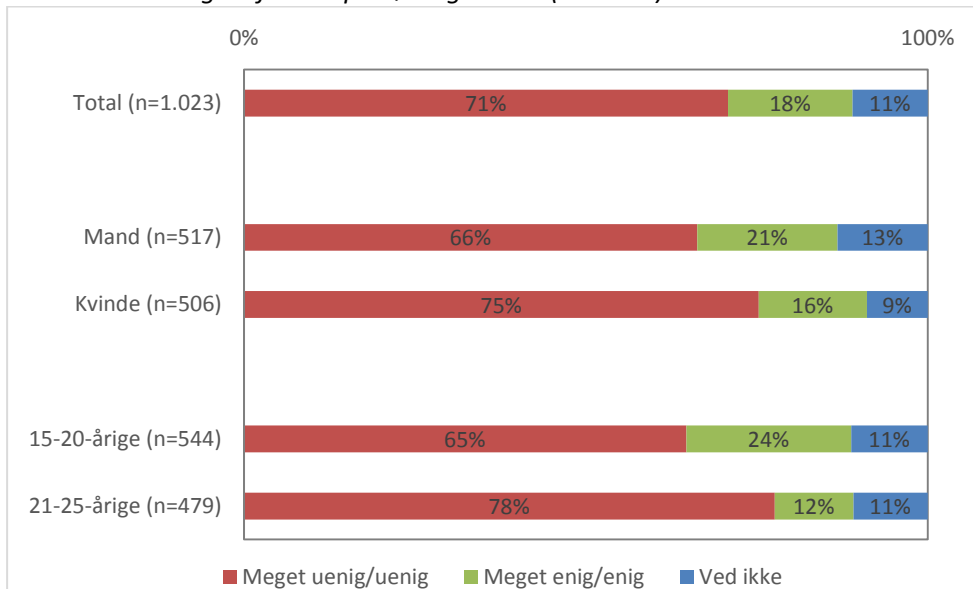
Figur 9.3. Unges holdninger til udsagnet: "Jeg har brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest". Blandt 15-25-årige – fordelt på køn* (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på alder eller region.

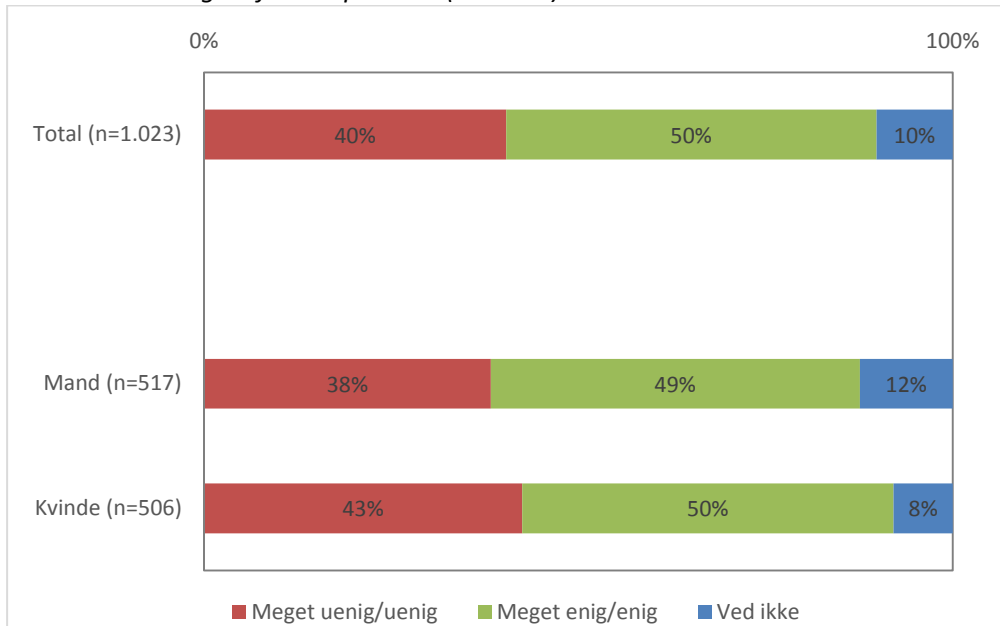
Figur 9.4. Unges holdninger til udsagnet: "Det giver status at drikke alkohol blandt mine venner/veninder".

Blandt 15-25-årige – fordelt på køn og alder* (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på region.

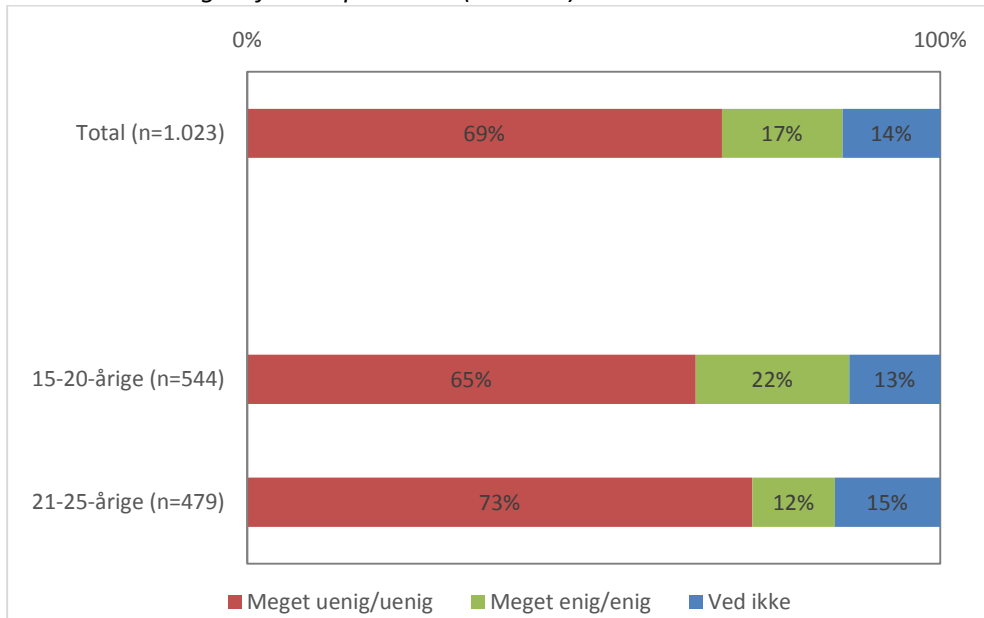
Figur 9.5. Unges holdninger til udsagnet: "Dem, der ikke drikker, er ofte lidt udenfor". Blandt 15-25-årige – fordelt på køn* (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på alder eller region.

Figur 9.6. Unges holdninger til udsagnet: "I min omgangskreds er det de mest populære, der drikker mest".

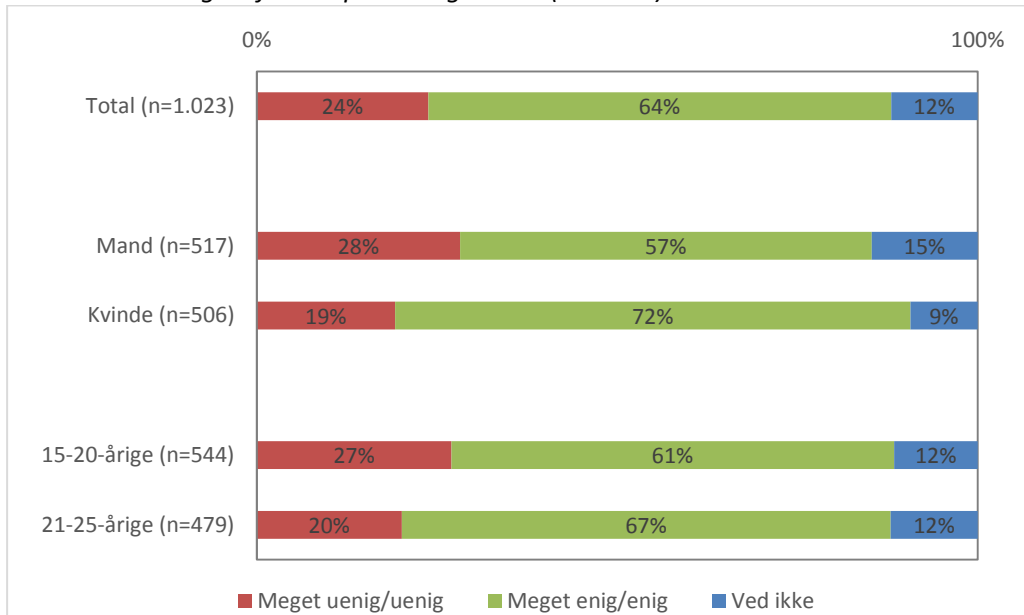
Blandt 15-25-årige – fordelt på alder* (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på køn eller region.

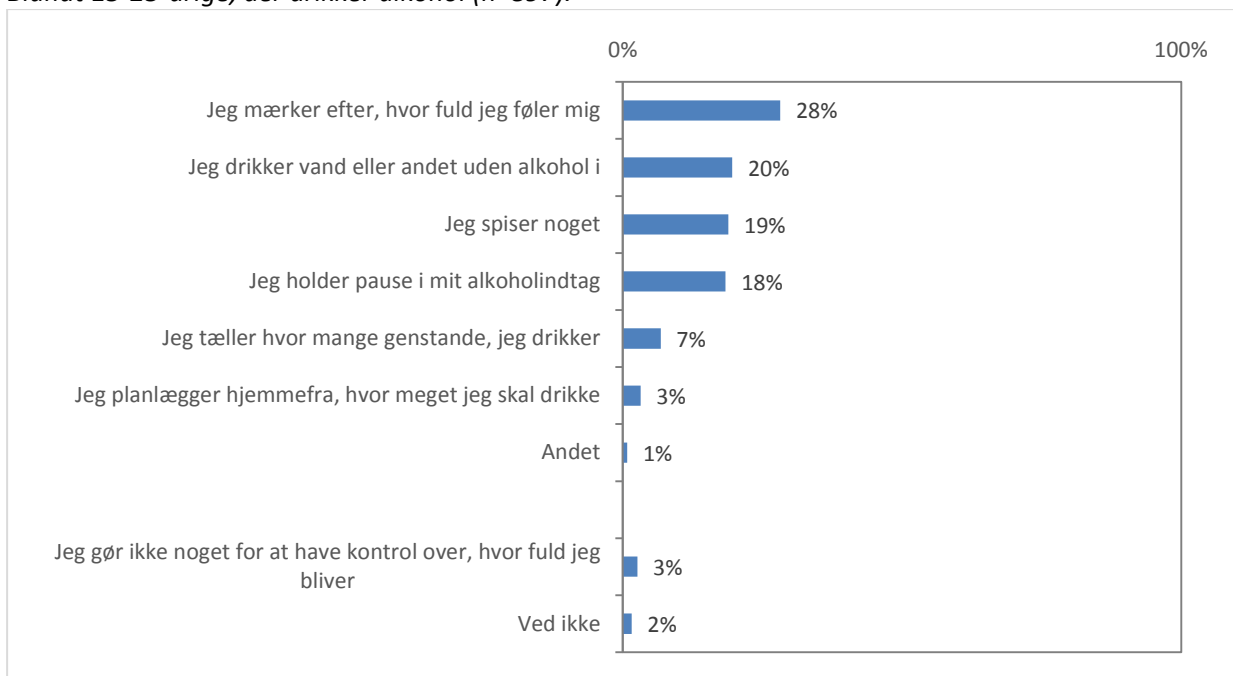
Figur 9.7. Unges holdninger til udsagnet: "Det er utjekket at drikke sig meget fuld". Blandt 15-25-årige – fordelt på køn og alder* (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på region.

Unge metoder til at undgå at blive for fulde

Figur 9.8. I løbet af en typisk aften, hvor du drikker alkohol, hvad gør du så for at have kontrol over, hvor fuld du bliver? Det var muligt at angive flere svar. Blandt 15-25-årige, der drikker alkohol (n=897).

10. Alkohol i det offentlige rum

'Fuld af liv'-kampagnen har ikke kendskab til tidligere danske undersøgelser, der har belyst, i hvor høj grad unge oplever, at kunne få alternativer til alkohol (forskellige typer af alkoholfri drikke), eller i hvor høj grad unge ønsker at benytte sig af alkoholfri alternationer, hvis de er/bliver tilgængelige.

Fokusgruppeinterviews foretaget af 'Fuld af liv'-kampagnen blandt 18-25-årige viser, at:

Det kan diskuteres, hvad "alternativer til alkohol" egentlig er. I spørgeskemaet, der ligger til grund for data i denne rapport, er det beskrevet, at alternativer til alkohol dækker over drikkevarer, som ikke indeholder alkohol. Dog kan man sige, at alkoholfri drikkevarer kun kan betragtes som alternativer til alkohol, når alkohol ansues som en drikkevare. En informant er netop inde på, at alkohol i nogle tilfælde kan betragtes som en stimulans frem for en drikkevare:

"Der er ingen af de ting [de oplyste eksempler på alkoholfri drikkevarer], der er alternativer til alkohol. Man drikker ikke alkohol, fordi man er tørstig og det der er alle sammen drinks. Alternativer til alkohol er andre stimulanser som kaffe, hash og sukker" (Mand, 24 år).

Hvis informanterne alligevel forholder sig til alkoholfri drikke som alternativer til alkohol, mener alle, at man altid kan få alternativer til alkohol såsom vand eller en rom og cola uden rom. Alternativerne findes – spørgsmålet er bare, om man benytter sig af dem, hvilket informanterne sjældent gør. I tilfælde, hvor man ikke vil have mere alkohol, tager man hellere hjem, end at benytte sig af alternativer til alkohol. Skulle man imidlertid få lyst til at benytte sig af alternativer, kan der være visse barrierer for dette. Det går hurtigt udover stemningen, hvis man direkte skildrer med, at man ikke ønsker mere alkohol – f.eks. hvis man må bede om en drink uden alkohol i baren eller går over til vand:

"Det sender også et signal, hvis du går rundt med vand – i hvert fald som dreng. Det sender et signal om, at man har fået for meget" (Mand, 22 år).

Således efterspørger informanterne mere "kamouflerede" alternativer, så man mindre åbenlyst melder sig ud. Desuden er priserne på alkoholalternativer for høje og udbuddet for kedeligt.

Alternativer til alkohol

Figur 10.1

- Halvdelen 15-25-årige (50 %) oplever, at det i mindre/høj grad er nemt at få alternativer til alkohol (f.eks. alkoholfri øl og drinks, sodavand, saft, vand), når de er til arrangementer eller fester, der ikke foregår i private hjem.
- 29 % af unge oplever, at det i ringe grad/slet ikke er nemt at få alternativer til alkohol.

Figur 10.2

- Blandt 15-25-årige, der oplever, at det *ikke* er nemt at få alternativer til alkohol, angiver halvdelen, at de engang imellem/ofte ville benytte sig af alkoholfri alternativer, hvis der var flere af dem, når de gik ud.
- 28 % angiver, at de aldrig ville benytte sig af alkoholfri alternativer, selvom der var flere af dem, når de gik ud.

Figur 10.3

- Blandt 15-25-årige, der oplever, at det *ikke* er nemt, at få alternativer til alkohol, når de går ud, angiver en større andel af kvinder (57 %) end mænd (45 %), at ville benytte sig af alkoholfri alternativer, hvis der var flere af dem.

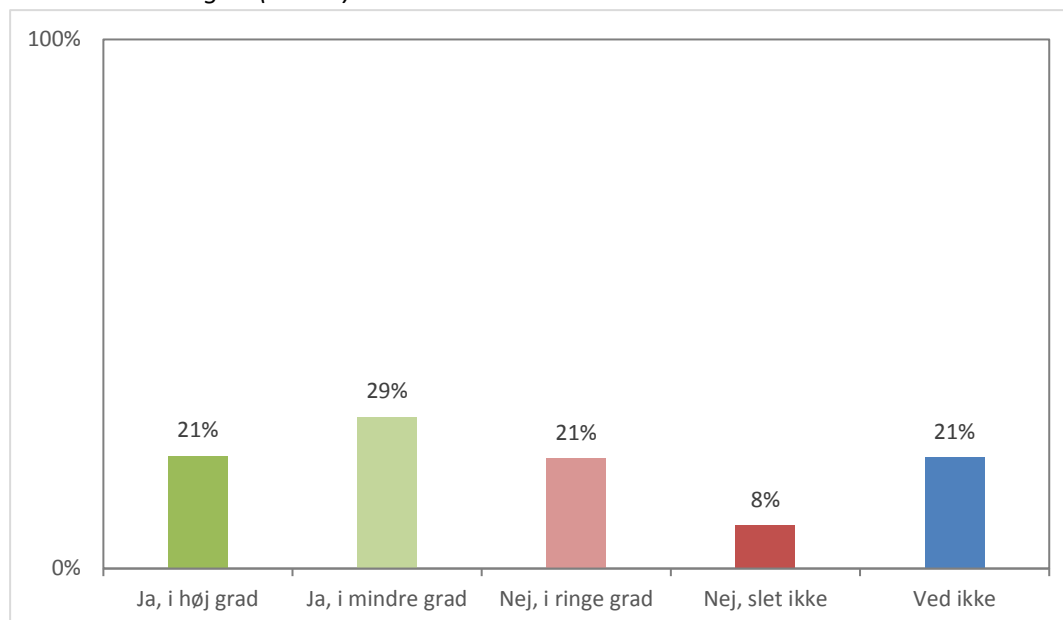
Figur 10.4

- Blandt 15-25-årige, der oplever, at det er nemt at få alternativer til alkohol, når de går ud, angiver 64 %, at de engang imellem/ofte benytter sig af alkoholfri alternativer, således at det ikke er hver drink, der indeholder alkohol.
- Godt en tredjedel af unge (32 %), der finder det let at få alternativer til alkohol, angiver, at de aldrig benytter sig af alkoholfri alternativer.

Alternativer til alkohol

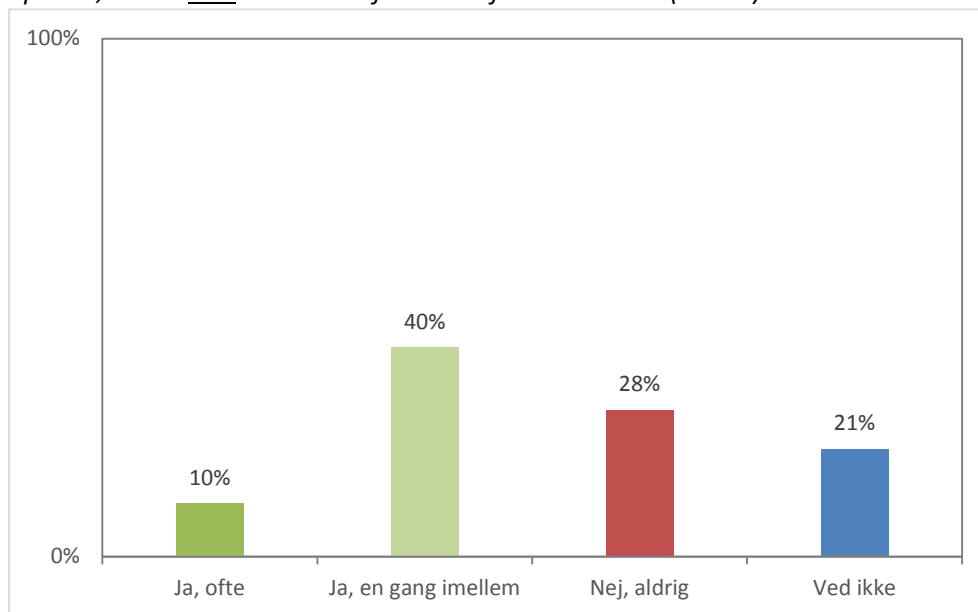
Figur 10.1. Oplever du, at det generelt er nemt at få alternativer til alkohol (f.eks. alkoholfri øl og drinks, sodavand, saft, vand), når du går i byen, til koncert, festival eller andre former for arrangementer og fester, der ikke foregår i private hjem?

Blandt 18-25-årige³² (n=816).

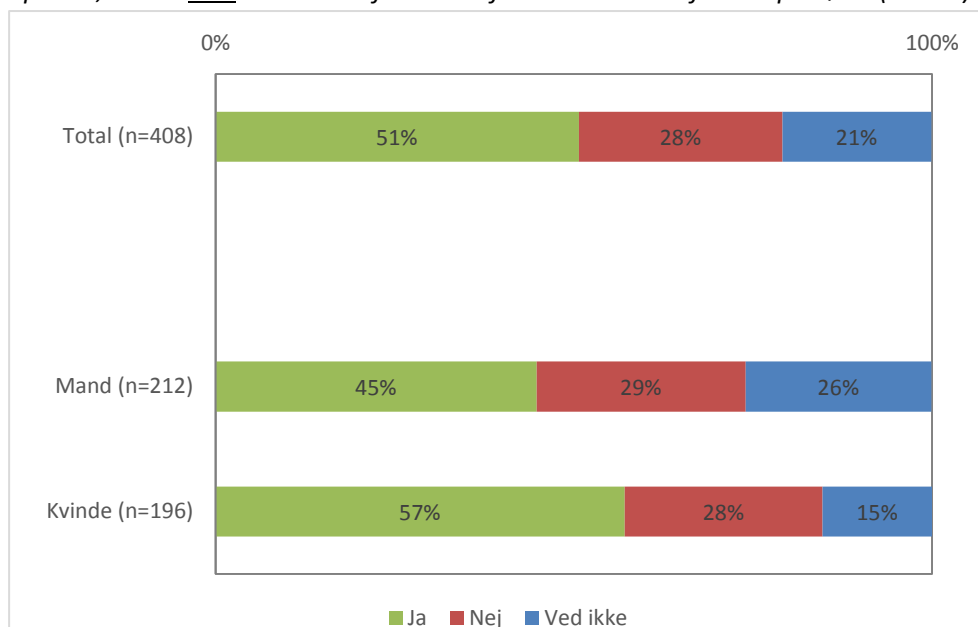

³² Ingen underanalyser, da der hverken er signifikant forskel på køn, alder eller region.

Figur 10.2. Ville du benytte dig af dem, hvis der var flere alkoholfri alternativer, når du gik ud? Blandt 18-25-årige, der enten ikke ved, om det generelt er nemt at få alternativer til alkohol eller som oplever, at det ikke er nemt at få alkoholfri alternativer (n=408).

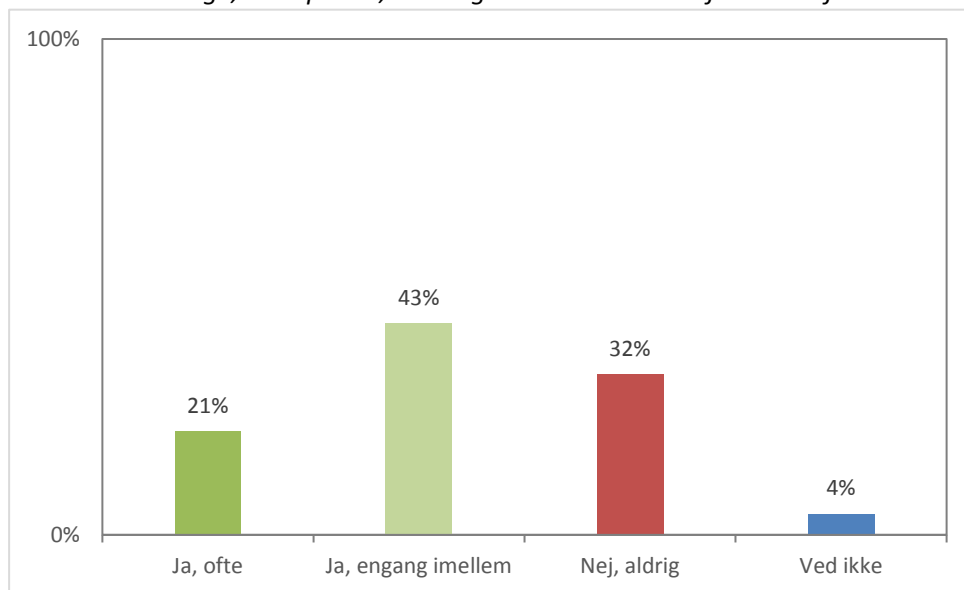

Figur 10.3. Ville du benytte dig af dem, hvis der var flere alkoholfri alternativer, når du gik ud? Blandt 18-25-årige, der enten ikke ved, om det generelt er nemt at få alternativer til alkohol eller som oplever, at det ikke er nemt at få alkoholfri alternativer – fordelt på køn* (n=408).

Figur 10.4. Benytter du dig af de alkoholfri alternativer, når du går ud – så det ikke er hver drink, der er alkohol i?

Blandt 18-25-årige, der oplever, at det generelt er nemt at få alkoholfri alternativer³³ (n=408).

³³ Ingen underanalyser da der hverken er signifikant forskel på køn, alder eller region.

11. Unges kendskab til risici ved alkoholforbrug

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Den danske befolkning har generelt et begrænset kendskab til de sundhedsmæssige risici ved at drikke alkohol. Eksempelvis ved kun 6 % af danskere mellem 18 og 74 år, at brystkræft er én af de vigtigste alkoholrelaterede sundhedsrisici blandt kvinder, der drikker over 14 genstande om ugen (20).

Når unge 15-16-årige skal angive deres vigtigste bekymringer i forhold til at drikke alkohol, angiver størstedelen (60 %), at de er bekymrede for at komme galt afsted i trafikken eller miste kontrollen (58 %), mens færre (44 %) er bekymrede for at få helbredsskader på længere sigt pga. deres alkoholforbrug (13).

Fokusgruppeinterviews foretaget af 'Fuld af liv'-kampagnen blandt 18-25-årige viser, at:

Samtlige informanter mener, at der er en sundhedsrisiko ved at drikke alkohol. Dog mener de, at man skal ud i et meget højt forbrug, før faren for alvor indtræder. Desuden bliver det farligt, hvis man får til vane at drikke dagligt. Dette bliver man f.eks. mindet om, når man er på festival. Ellers er sundhedsrisikoen ikke noget, informanterne tænker over eller bekymrer sig om:

"Jeg tror ikke, at jeg tænker så meget over den langsigtede sundhedsrisiko, der er forbundet med det. Hvor mange er det ikke, der drikker meget og hvor få er det ikke, der bliver ramt? Det er svært lige at lede tilbage til alkohol. Jeg tænker i hvert fald ikke, at de her 10 øl er dem, der kommer til at bringe mig i døden på nogen måde" (Mand, 22 år).

Unges viden om, at alkohol indebærer en sundhedsrisiko

Figur 11.1.

- Blandt 15-25-årige er størstedelen (90 %) enige eller meget enige i, at der er en sundhedsrisiko ved at drikke alkohol.

Figur 11.2.

- En lidt større andel af 15-25-årige kvinder (97 %) end jævnaldrende mænd (92 %) er enige i, at der er en sundhedsrisiko forbundet med at drikke alkohol.

Unges vurdering af, om deres eget alkoholforbrug kan være sundhedsskadeligt

Figur 11.3.

- 53 % af 15-25-årige, der drikker alkohol, mener ikke, at de *personligt* er udsat for en sundhedsrisiko pga. deres indtag af alkohol.

Figur 11.4.

- Lidt flere 15-25-årige mænd (43 %) end jævnaldrende kvinder (41 %) er enige eller meget enige i, at de *personligt* er udsat for en sundhedsrisiko pga. af deres alkoholindtag.

Unge kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Undersøgelsens 15-25-årige respondenter blev præsenteret for en række forskellige faktorer (fuldkorn, stress, alkohol, solarium mm.), hvoraf kun nogle øger risikoen for kræft, hvorefter de blev bedt om at angive, hvilke, de mente, øger risikoen for kræft. Ved at præsentrere et bredt omfang af faktorer, der eventuelt kan udgøre en kræftrisiko, reduceres risikoen for at lede respondenterne i retning af korrekte svar. Figur 11.5. illustrerer andelen af respondenter, der har angivet alkohol som en risikofaktor for kræft.

Figur 11.5.

- Halvdelen af 15-25-årige (50 %) angiver alkohol som en faktor, der øger risikoen for kræft.
- En større andel af den ældre gruppe af unge (21-25-årige) end den yngre ungegruppe (15-20-årige) angiver alkohol som risikofaktor for kræft (56 % mod 44 %).
- En tredjedel af unge i Region Sjælland angiver alkohol som en faktor, der øger risikoen for kræft, sammenlignet med omkring halvdelen (48-54 %) af unge i hver af de øvrige regioner.

Unge kendskab til, hvilke kræftsygdomme alkohol kan medføre

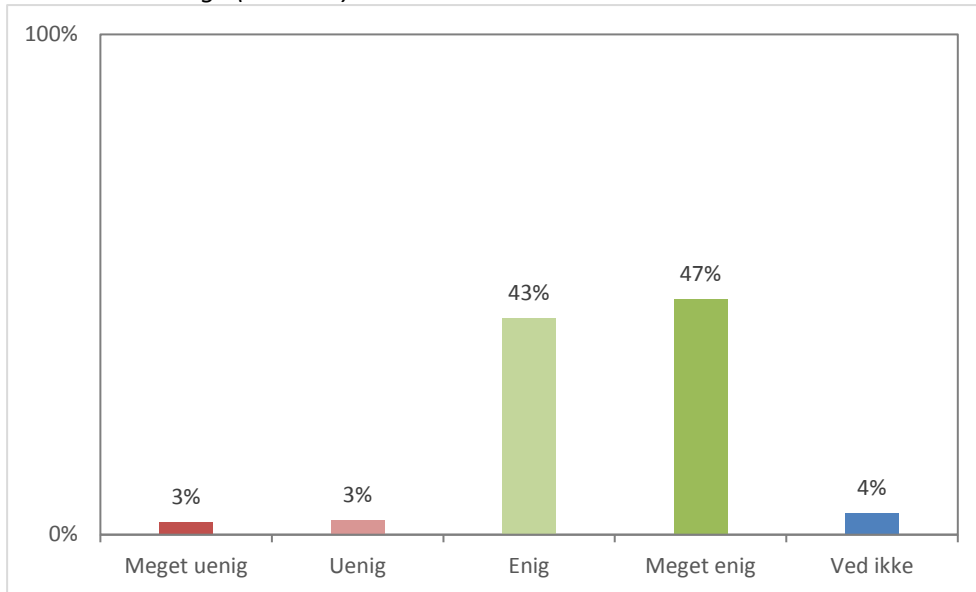
Der er evidens for, at alkohol øger risikoen for kræft i mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, brystet, tyk- og endetarmen (5).

Figur 11.6.

- Flest unge mener, at et højt alkoholindtag kan føre til leverkræft (75 %).
- Lidt over en tredjedel (36 %) mener, at et højt alkoholindtag kan føre til tarmkræft, 27 % mener, at det kan føre til kræft i spiserøret og 26 % mener, at et højt alkoholindtag kan føre til kræft i mundhulen.
- Ganske få unge vurderer, at et højt alkoholindtag kan medføre brystkræft (6 %), lungekræft (5 %) og modermærkekræft (2 %), ligesom meget få mener, et højt alkoholindtag *ikke* kan medføre kræft (4 %).

Unge viden om, at alkohol indebærer en sundhedsrisiko

Figur 11.1. *Hvor enig/uenig er du i, at der er en sundhedsrisiko ved at drikke alkohol? Blandt 15-25-årige (n=1.023).*

Figur 11.2. *Andelen af 15-25-årige, der er enige/meget enige i, at der er en sundhedsrisiko ved at drikke alkohol.*

Blandt 15-25-årige – fordelt på køn* (n=979³⁴).

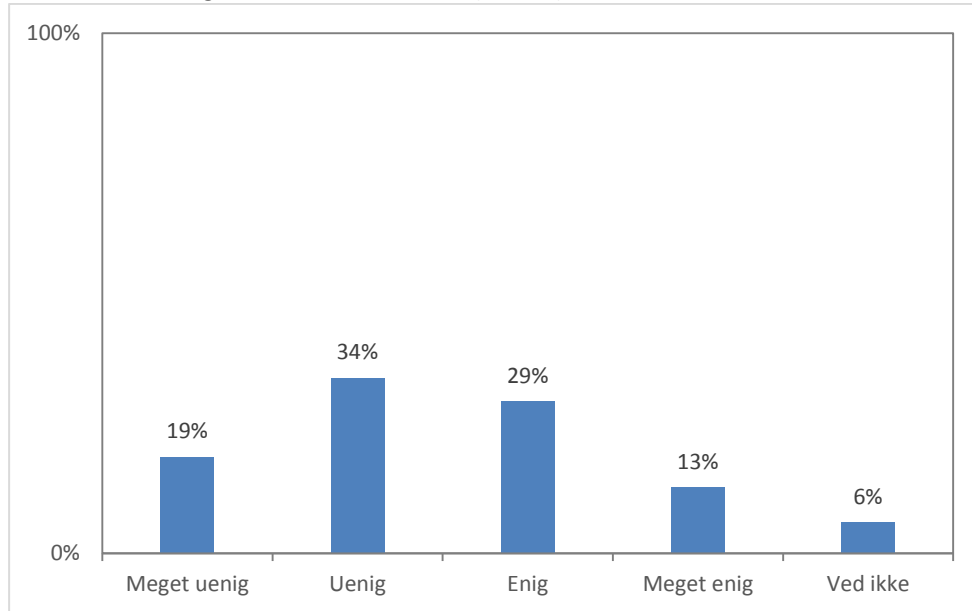
³⁴ Respondenter, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om, hvor enige/uenige de er i, at der er en sundhedsrisiko ved at drikke alkohol (n=44), er ekskluderet fra analysen.

Unge vurdering af, om deres eget alkoholforbrug kan være sundhedsskadeligt

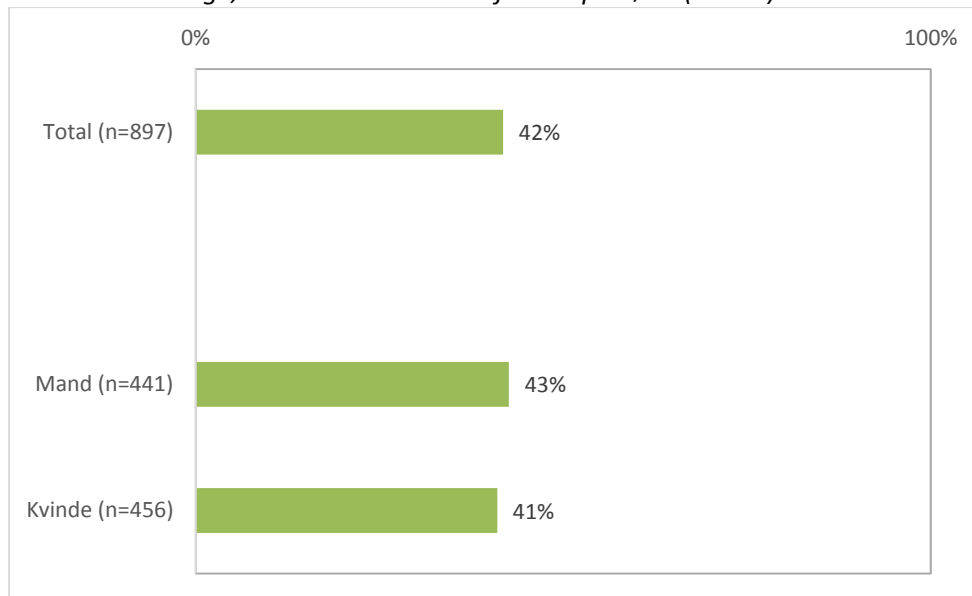
Figur 11.3. *Hvor enig/uenig er du i, at du personligt er udsat for en sundhedsrisiko pga. dit indtag af alkohol?*

Blandt 15-25-årige, der drikker alkohol (n=897).

Figur 11.4. *Andelen af 15-25-årige, der er enige/meget enige i, at de personligt er udsat for en sundhedsrisiko pga. deres indtag af alkohol.*

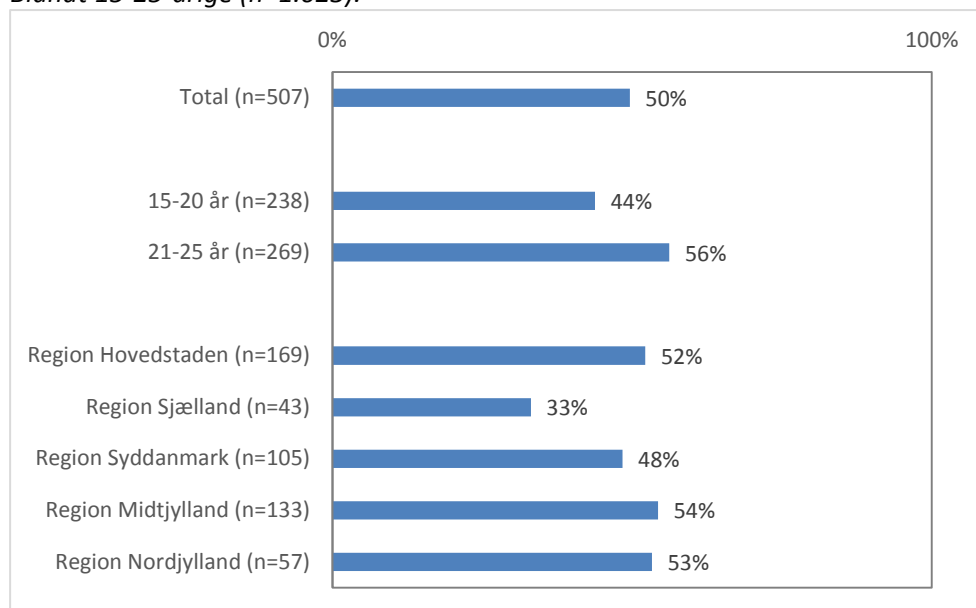
Blandt 15-25-årige, der drikker alkohol – fordelt på køn* (n=897).

*Ingen signifikant forskel på alder eller region.

Unges kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

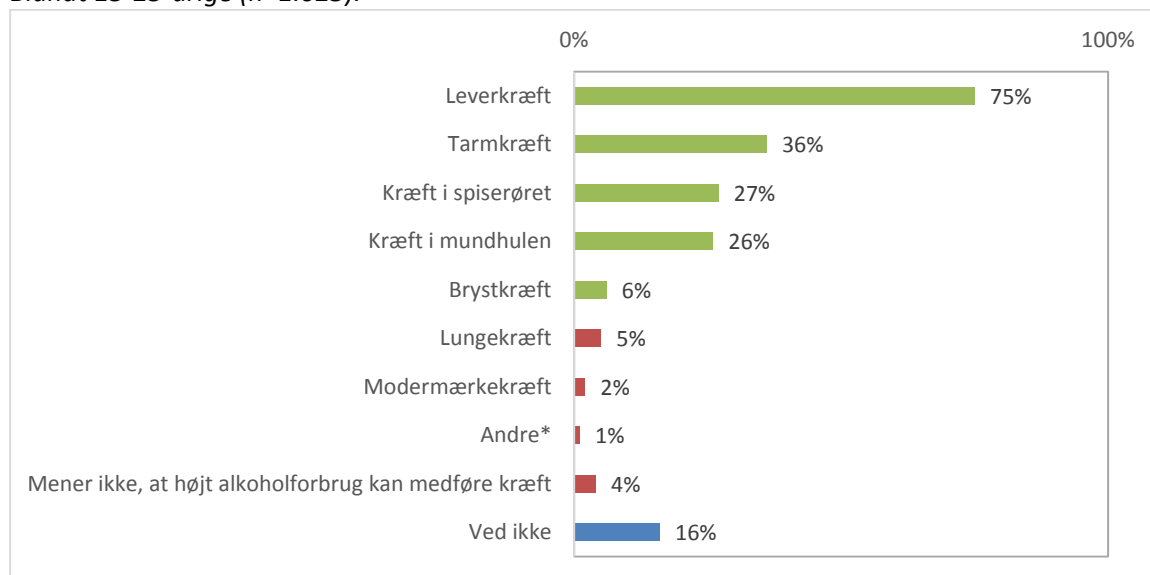
Figur 11.5. Andelen af unge, der mener, at alkohol øger risikoen for kræft. Blandt 15-25-årige (n=1.023).

*Ingen signifikant forskel på køn.

Unges kendskab til, hvilke kræftsygdomme alkohol kan medføre

Figur 11.6. Hvilke af følgende kræftsygdomme mener du, at et højt alkoholindtag kan medføre? Det var muligt at angive flere svar. Blandt 15-25-årige (n=1.023).

* Respondenter, der har valgt andre-kategorien (n=9) har tilkendegivet at mene, at alkohol kan medføre blodkræft eller alle former for kræft inkl. samtlige af de oplyste faktorer.

12. Metode

Denne rapport er baseret på data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 1.023 unge i Danmark mellem 15 og 25 år. Data er indsamlet af analyseinstituttet Epinion i perioden 28. september til 16. november 2015 og er nationalt repræsentativ på køn, alder og region. Dataindsamlingen er foregået ved hjælp af et internetbaseret spørgeskema (CAWI³⁵), og alle data om de 15-25-årige respondenter er selvrapporterede.

Kræftens Bekæmpelse og TrykFondens 'Fuld af liv'-kampagne startede i 2014 med at indsamle data om unges alkoholvaner i Danmark. I dette år blev i alt udgivet tre rapporter, henholdsvis én om 12-14-åriges alkoholvaner, én om 15-25-åriges alkoholvaner samt én rapport, der fungerede som en opfølgning af de 15-25-åriges alkoholvaner, ved yderligere at belyse alkohols rolle for unge i deres sociale liv. Denne rapport er således den fjerde rapport om unges alkoholvaner fra 'Fuld af liv'-kampagnen. Der er lavet en del ændringer i spørgsmålsformuleringer og tilføjet nye spørgsmål, hvorfor det ikke har været muligt at belyse udviklingen ift. så mange variable. De udviklingsfigurer, der imidlertid er med i rapporten, bør tolkes med varsomhed, da vi har brug for data fra flere år, før vi kan vurdere, om der er tale om reelle udviklinger.

12.1. Repræsentativitet

Data er blevet indsamlet via kvoter, som er en sammensætning af data – f.eks. kvinder i alderen 15-20 år fra Region Sjælland – der svarer til den nationale sammensætning. Denne metode har sikret en national repræsentativ fordeling af respondenter i forhold til:

- Køn (mænd/kvinder)
- Alder (15-20 år og 21-25 år)
- Region (Hovedstaden/Sjælland/Syddanmark/Midtjylland/Nordjylland)

Nedenstående tabel viser antallet af respondenter i undersøgelsen fordelt på køn, alder og region.

Tabel 12.1.1. Fordeling af respondenter

		Hovedstaden (n=324)	Sjælland (n=130)	Syddanmark (n=217)	Midtjylland (n=245)	Nordjylland (n=107)
Mænd (n=517)	15-20 år (n=276)	79	40	64	65	28
	21-25 år (n=241)	79	28	49	58	27
Kvinder (n=506)	15-20 år (n=268)	77	39	60	64	28
	21-25 år (n=238)	89	23	44	58	24

³⁵ CAWI = Computer Assisted Web Interviewing

12.2. Spørgeskemaet

Spørgeskemaet er udarbejdet af Alkoholkampagnens evalueringsenhed og er en videreudvikling af de spørgeskemaer, der i 2014 blev anvendt til kampagnens første undersøgelser af unges alkoholvaner i Danmark. Inspiration til spørgsmålsformuleringen og visse begrebsdefinitioner er bl.a. fået fra Statens Institut for Folkesundhed (SIF), Projekt unge og alkohol (PUNA), Børnerådet og Kræftens Bekæmpelses barometerundersøgelser samt MULD-rapporter.

12.3. Rekruttering af deltagere

Personer i alderen 15-25 år fra Epinions Danmarkspanel blev inviteret pr. mail til at deltage i undersøgelsen. De blev med det samme gjort opmærksomme på, at de, ved at besvare spørgeskemaet, deltog i lodtrækningen om et gavekort.

12.4. Respondenter i undersøgelsen

I Epinions dataindsamlingsystem er det desværre ikke muligt at få oplyst, hvor mange personer, der i første omgang blev inviteret til at blive en del af undersøgelsen. De, der imidlertid er blevet inviteret til at deltage, har i starten af skemaet skulle angive deres køn, alder og bopælsregion. På baggrund af disse tre faktorer er personerne blevet inddelt i kvoter – jf. tabel 12.1.1.

I alt har 2.525 respondenter påbegyndt spørgeskemaet. Ud af disse har 1.050 personer besvaret hele spørgeskemaet (42 %). Blandt dem, som har påbegyndt undersøgelsen, er 398 (16 %) blevet ekskluderet, fordi de har afbrudt undersøgelsen, før de var igennem alle spørgsmål, mens 1.073 (42 %) er blevet ekskluderet, fordi de enten ikke har passet ind i målgruppen, eller fordi den kvote, som de passede ind i, allerede var fyldt. Blandt de gennemførte besvarelser, er 27 (1 %) besvarelser blevet ekskluderet, fordi respondenterne enten var gengangere fra en tilsvarende undersøgelse fra 2014 af unges alkoholvaner i Danmark³⁶, eller fordi der var indsamlet flere svar end nødvendigt for nogle kvoter³⁷.

Samlet set giver det et datasæt på 1.023 respondenter, hvilket svarer til en svarprocent på 41 %³⁸.

---

³⁶ Dataindsamlingen til den opfølgende undersøgelse "Mere om unges alkoholvaner i Danmark – en kortlægning" er, såvel som det gør sig gældende for denne undersøgelse, gennemført af Epinion.

³⁷ Det er ikke altid muligt at lukke en kvote og ekskludere respondenter, lige når kvoten er fyldt op. Derfor har få respondenter færdiggjort spørgeskemaet og er efterfølgende blevet ekskluderet, fordi kvoten var fyldt op.

³⁸ 486 personer i det endelige datasæt er ikke fra Epinions Danmarkspanel, men er indhentet fra andre paneler, som Epinion samarbejder med (YouGov og Cint). Det skyldes, at der var nogle kvoter, der var svære at få fyldt op via Danmarkspanelet.

Tabel 12.4.1. Antal respondenter i undersøgelsen.

	Antal personer (procent)		Frafald
Respondenter, der har påbegyndt spørgeskemaet	2.525	→	398 afbrød undersøgelsen (16 %). 1.073 blev ekskluderet i undersøgelsen (42 %) (passer ikke i målgruppen eller kvoten er fyldt)
Respondenter, der har besvaret hele spørgeskemaet	1.050 (42 %)	→	27 blev ekskluderet fra undersøgelsen (gengangere eller interview ud over kvoter)
Respondenter i datasæt, der er anvendt i denne rapport	1.023 (41 %)		

12.5. Fokusgruppeinterviews med målgruppen

I juli 2016 forsøgte 'Fuld af liv'-kampagnen sig med at inddrage målgruppen for kampagnen i to fokusgruppeinterviews. Fokusgrupperne forløb ved, at informanterne (bestående af syv unge i alderen 18-21 år og seks unge i alderen 22-25 år) blev stillet udvalgte spørgsmål fra spørgeskemaet, som danner baggrunden for data behandlet i denne rapport. Herudover blev grupperne præsenteret for en række af de kvantitative resultater, som også indgår i foreliggende rapport. Formålet med forsøget var at identificere, hvorvidt inddragelsen af målgruppen i tolkningen af analyseresultater kunne bidrage til en bedre forståelse af resultaterne samt bidrage til at kvalificere kampagnestrategien fremadrettet. Som generelt gør sig gældende for arbejdet med fokusgruppeinterviews, er det vigtigt at være opmærksom på, at udsagn fra informanterne ikke nødvendigvis vil være repræsentative for målgruppen i sin helhed. Ikke desto mindre bidrog forsøget til at nuancere forståelsen af de kvantitative resultater.

12.6. Webundersøgelser og bortfaldsproblematik

Webbaserede undersøgelser bliver oftere og oftere anvendt til indsamling af data til befolkningsrepræsentative undersøgelser. Denne slags undersøgelser er nyere end postale og telefoniske undersøgelser og har visse fordele, men også nogle ulemper. En fordel ved webundersøgelser er, at de både er billigere og hurtigere at gennemføre end postale undersøgelser og telefoninterviews. Dog bliver svarprocenten for webundersøgelser generelt lavere end for andre former for undersøgelser (21). Det gør det sværere at udelukke, at respondenter, der har valgt at deltage i en undersøgelse som denne, adskiller sig fra den generelle danske befolkning. Det kan f.eks. være tilfældet, at personer, der drikker meget, ikke har været så motiverede for at deltage i undersøgelsen. Samtidig kan det tænkes, at personer, som *slet ikke* drikker alkohol, heller ikke har haft den store interesse i at deltage. Uden at vi med sikkerhed kan vide det, kan det således være, at personer, der drikker særlig meget eller lidt, er underrepræsenterede i denne undersøgelse – men det kan i princippet også forholde sig omvendt. Vi har imidlertid ikke nogen oplysninger om de

personer, der ikke har besvaret spørgeskemaet, og det er derfor ikke muligt, via en bortfaldsanalyse, at undersøge, hvad der kendetegner denne persongruppe. En dataindsamling via kvoter kan imidlertid sikre, at det ønskede antal besvarelser fra bestemte persongrupper (i forhold til køn, alder og region) kan opnås, hvilket gør bortfaldsproblematikken mindre alvorlig i denne undersøgelse, selvom den stadigvæk er eksisterende.

Selvrapporteringen skaber desuden en vis usikkerhed ved data. Der kan være en tendens til, at folk svarer det, de tror, afsenderen gerne vil høre. Der kan således være tale om en underrapportering af unges alkoholvaner. Denne problemstilling er imidlertid ikke anderledes i denne undersøgelse end i andre spørgeskemaundersøgelser, hvor der spørges til alkoholvaner blandt unge. Anonymiteten ved spørgeskemaundersøgelser kan hjælpe til, at personer føler det nemmere at give reelle svar, sammenlignet med telefoniske interviews, hvor man i højere grad kan have en følelse af, at skulle stå til ansvar for ens besvarelse.

12.7. Statistiske analyser

I rapporten præsenteres signifikante forskelle i forhold til køn, alder og region. Signifikante forskelle belyses ved χ^2 -tests, hvor et signifikansniveau på 5 % er valgt. Alle analyser er fortaget i PASW Statistics 18 (SPSS Inc.).

12.8. Spørgsmål til undersøgelsen?

Spørgsmål til undersøgelsen, datagrundlag, metode mv. kan rettes til analysemedarbejder Christina Schiøth (chrien@cancer.dk) fra Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-kampagnens evalueringsenhed.

Litteratur

1. Broholm K. *Alkohol og Helbred*. København: Sundhedsstyrelsen, 2008.
2. Eliassen M, Becker U, Gronbaek M, Juel K, Tolstrup JS. *Alcohol-attributable and alcohol-preventable mortality in Denmark: an analysis of which intake levels contribute most to alcohol's harmful and beneficial effects*. EurJEpidemiol. 2014;29(1):15-26.
3. WHO, Team MoSA. *Global Status Report on Alcohol and Health 2014*. Geneva, Switzerland: WHO; 2014.
4. WHO I. *Alcohol drinking (IARC monographs on the evaluation of the carcinogenic risks to humans)*. 1988;44.
5. Schutze M, Boeing H, Pischon T, Rehm J, Kehoe T, Gmel G, et al. *Alcohol attributable burden of incidence of cancer in eight European countries based on results from prospective cohort study*. BMJ. 2011;342:d1584.
6. Pitkänen T, Lyyra A, Pulkkinen L. *Age of onset of drinking and the use of alcohol in adulthood: a follow-up study from age 8–42 for females and males*. Addiction (Abingdon, England). 2005;100.
7. Grant BF, Stinson FS, Harford TC. *Age at onset of alcohol use and DSM-IV alcohol abuse and dependence: a 12-year follow-up*. JSubstAbuse. 2001;13(4):493-504.
8. Hingson RW, Heeren T, Winter MR. *Age at drinking onset and alcohol dependence: age at onset, duration, and severity*. ArchPediatrAdolescMed. 2006;160(7):739-46.
9. Bonomo Y. *Early onset of drinking increases alcohol use in adulthood*. EvidBasedMentHealth. 2005;8(4):98.
10. McCambridge J, McAlaney J, Rowe R. *Adult consequences of late adolescent alcohol consumption: a systematic review of cohort studies*. PLoSMed. 2011;8(2):e1000413.
11. Kraus L, Guttormsson U, Leifman H, Arpa S, Molinaro S, Monshouwer K, et al. *ESPAD Report 2015 - Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*. 2016.
12. Størup M, Hjalsted B, Falk J, Finke K, Sandø N. *Forebyggelsespakke - Alkohol. 1 ed*. København: Sundhedsstyrelsen; 2012.
13. Gundelach P, Järvinen M, Demant J, Østergaard J. *Unge, fester og alkohol*. København: Akademisk Forlag; 2006.
14. Rasmussen M, Pedersen TP, Due P. *Skolebørnsundersøgelsen 2014*. Statens Institut for Folkesundhed (SIF). 2014.
15. Sundhedsstyrelsen. *Den Nationale Sundhedsprofil 2013*. Sundhedsstyrelsen; 2014.
16. Sundhedsstyrelsen. *Danskernes alkoholvaner 2008*. Sundhedsstyrelsen; 2008.
17. Børnerådet. *350 unges forhold til alkohol*. Børnerådet; 2006.
18. Børnerådet. *Teenagere og alkohol*. Børnerådet; 2003.
19. Marosi K. *Undersøgelse af de 11-15 åriges livstil og sundhedsvaner 1997-2008*. København: 2010 2010. Report No.
20. Mandag Morgen T. *Fremtidens alkoholpolitik - ifølge danskerne*. 2009 2009. Report No.

21. Dobrow MJ, Orchard MC, Golden B, Holowaty E, Paszat L, Brown AD, et al. *Response audit of an Internet survey of health care providers and administrators: implications for determination of response rates.* JMedInternetRes. 2008;10(4):e30.

I denne rapport kortlægges 15-25-åriges alkoholvaner i Danmark 2015. Rapporten er baseret på data fra en webbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 1.023 unge i alderen 15-25 år. Data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder og landsdel.

I rapporten kortlægges blandt andet 15-25-åriges:

- Alkoholdebut og -forbrug
- Kendskab og holdninger til alkoholforbruget blandt den generelle danske ungdom
- Motiver for at drikke/ikke at drikke alkohol
- Forældres betydning for deres børns alkoholvaner
- Kendskab til aldersgrænser for køb af alkohol samt sundhedsrisici ved alkoholforbrug

Rapporten er udarbejdet af evalueringssenheden hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv'.

Fuld af liv
Kræftens Bekæmpelse og
TrygFondens alkoholkampagne
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 75 00
www.fuldafliv.dk